

A photograph of a modern building with a wooden facade. The building features a red balcony and a red door. A large tree with yellow leaves is in the foreground. The text 'au' is written in white on the red balcony.

au

arkkitehtiuutiset

9 • 2019

Täydellinen yhdistelmä energiatehokkuutta,
luonnonvaloa sekä esteettisyyttä

Kafilux

Okasolar

Okawood

Okatech, kupari

Okatech, alumiini

We take architectural glass a step ahead.

VITREA
WWW.VITREA.FI

TIMO HINTSANEN

Turun kaupunkisuunnittelujohtaja,
SAFAn MRL-työryhmän puheenjohtaja

Harppaus kohti tulevaisuutta

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus on tarkoitus saattaa päätökseen eduskunnan nelivuotiskaudella. Uudistuksen sisältö vaikuttaa olennaisesti myös oman ammattikuntamme rooliin, muovaammehan me tulevien vuosikymmenten rakennettua ympäristöä.

Vielä viitisen vuotta sitten lain toimivuusarvioinnissa todettiin, ettei kokonaisuudistukseen ole tarvetta. Maailma ja toimintaympäristö ovat kuitenkin muuttuneet niin nopeasti, että jo nyt uudistusta pidetään välttämättömänä. On selvää, että maailma muuttuu jatkossakin huomattavalla, ellei peräti kiihtyvällä nopeudella. Lakia uudistetaan ennen kaikkea tulevaisuuden, ei ainoastaan nykyhetken tarpeisiin.

Syksy on alkanut vilkkaalla keskustelulla kaavajärjestelmän uudistamisesta. Nyt kysytään, onko kunnissa tulevaisuudessa vain yksi kaavataso nykyisten asemakaava- ja yleiskaavatasojen sijaan. Entä tuleeko isoimmille kaupunkiseuduille uudenlainen kaupunkiseutusuunnitelman malli?

Lain uudistustyössä on tutkittu useita kaavajärjestelmän vaihtoehtoja. Kaikki lienevät yhtä mieltä ainakin siitä, että nykyistä useampia kaavatasoja ei kaivata.

Huomattava osa ammattikuntamme kannanotoista on tukenut pitäytymistä nykyjärjestelmässä. Toistuvasti monet muistuttavat, että nykylain hierarkkinen kaavajärjestelmä tarjoaa pienin täydennyksin täydet mahdollisuudet jokseenkin kaikkien lakiuudistuksen tavoitteiden saavuttamiseen.

On myönnettävä, että laki ei ole järkevä tai pitkäkestoisiin prosesseihin ainoa eikä edes pääasiallinen syyllinen. Nykylaki itse asiassa mahdollistaa huomattavasti käytössä olevia ketterämpiä toimintatapoja.

Miksi sitten lakia pitää muuttaa? Nykylain mukaisille kaavoitusprosesseille on annettu 20 vuotta aikaa osoittaa kykynsä

uudistua ja sujuvoitua. Vallalla olevan näkemyksen mukaan siinä ei ole onnistuttu kuin osittain. Hyviä esimerkkejä toki löytyy, kuten usein kiitetyt Oulun rakennusvalvonta tai Jyväskylän kaavoitus.

Järjestelmän uudistus jo itsessään ravistelisi ajattelemaan toimintatapoja uudella tavalla. Siinä tarjoutuu merkittävä mahdollisuus uudistumisharppaukseen kohti tulevaisuutta.

Asia, jota mallissa ei vielä ole tunnistettu, on strateginen kaupunkisuunnittelu. Kuntalakiin on jo kirjattu velvoite kunnan strategiasta, joten myös maankäytön strategista kehittämistä tulee vahvistaa lainsäädännössä. Myös kumppanuuk-sien muodostamiseen ja niiden roolin selkeyttämiseen tulee ottaa kantaa. Kumppanuudet tarjoavat mahdollisuuden kaupunkiympäristön kehittämiseen.

Kumppanuusajattelua toivon vahvistettavan joka tapauksessa paljon mieluummin kuin valmistelussa hyvin epämä-räisesti kuvatun yksityisen aloiteoikeuden kirjaamista lakiin. Lakikirjaus toisi vastoin ajateltuja tarkoituspäriä kaavoitukseen taas yhden byrokraattisen lisävaiheen.

Arkkitehtien näkemyksiä kuunnellaan herkällä korvalla. Meillä on ammattikuntana ja järjestönä kokoamme huomattavampi painoarvo. Käyttäkäämme tätä vaikutusvaltaa aktiivisesti, vastuullisesti ja yhteisen ympäristön etu edellä.

”

Lakia uudistetaan ennen kaikkea tulevaisuuden, ei ainoastaan nykyhetken tarpeisiin.

KORKEA RAKENTAMINEN

2019

CLARION HOTEL HELSINKI, 3.10.2019

KANSAINVÄLINEN KEYNOTE

Director **Stuart Smith** / Arup

KOTIMAAN AIHEET

Trigoni / Professori, Arkkitehti **SAFA Rainer Mahlamäki** / Lahdelma & Mahlamäki

Joensuu Light House / Arkkitehti **SAFA**, CEO **Samuli Sallinen** / Arcadia Oy Arkkitehtitoimisto

REDIn Majakka ja Loisto / Työpäällikkö **Jyrki Kanto** / SRV Rakennus Oy

Jyväskylän keskustan korkean rakentamisen visiosuunnitelma

Kaupunginarkkitehti **Leila Strömberg** / Jyväskylän kaupunki

KOULUTUKSEN HINTA

SAFAn ja RILin jäsenille 480 euroa + alv 24 %,
muille 550 euroa + alv 24 %.

LISÄTIETOJA

Elina Rantakallio, elina.rantakallio@ril.fi, 050 520 1168

Pia Selroos, pia.selroos@safa.fi, 041 528 2952

ril.fi/korkea2019 ja safa.fi

9 | 2019

au

arkkitehtiuutiset

- 3 **Pääkirjoitus**
Harppaus kohti tulevaisuutta *Timo Hintsanen*
- 6 **Haastattelu**
Muusikko, tarinankertoja, Suomen ystävä *Iida Kalakoski*
- 10 **Tapahtumat**
10 Muutos on ajankohtaisempi kuin koskaan *Mari-Sohvi Miettinen*
12 Energiatohokkuutta vai materiaalitehokkuutta? *Pekka Hänninen*
14 Ilmastoaihe oli tapetilla Helsinki Design Weekilla *Ella Müller*
16 Suomalainen modernismi maailmalla *Jonna Taegen*
- 18 **Kirjat**
18 Bauhaus ja 1900-luvun moderni nainen *Lauri Jääskeläinen*
22 Aisteihin vetoavaa arkkitehtuuria *Tarja Nurmi*
- 24 **Maailmalla**
Alvar Aalto Uppsalassa *Markku Rainer Peltonen*
- 26 **Näyttelyt**
Sumun keskellä *Jorma Mukala*
- 32 **Kolumni**
Hallitus buustaa asumista *Matti Vati*
- 34 **Ammatissa**
Ihmisläheinen kaupunkisuunnittelija *Taavi Lindfors*
- 36 **Väitös**
Työtilat käytettävyyden mukaan *Ira Verma*
- 46 **MARK**
Maisema-arkkitehdit juhlivat lokakuussa *Sini Parikka*

uutisia **70** vuotta!

ILMESTYYS: vko 39
12 numeroa vuodessa
Vuodesta 1949
ISSN 0044-8915
Aikakauslehtien liiton jäsen
SAFA:n, MARK:n, ATL:n ja
SUM:n uutis- ja tiedotuslehti

JULKAISIJA:
Suomen Arkkitehtiliitto –
Finlands Arkitektförbund ry SAFA
Malminkatu 30, 00100 Helsinki
puh. 09 584 448, fax 09 5844 4222
au@safa.fi, au.safa.fi, @au_uutiset

PÄÄTOIMITTAJA:
Paula Huotelin
paula.huotelin@safa.fi
puh. 040 556 2827

TOIMITUSSIHTEERI:
Anne Haatainen
au@safa.fi, puh. 040 169 2213
Avustaja: Riina Behl
Toimittaja: Päivi Virtanen
Ulkoasu: Anne Haatainen

Paino: Grano Oy 2019

LEHTITILAUKSET JA
OSOITTEENMUUTOKSET:
TILAAJAT: julkaisut@safa.fi
puh. 09 5844 4221
JÄSENET: jäsensiat@safa.fi

ILMOITUSMYYNTI:
Jussi Piha, puh. 050 522 5475
etunimi.sukunimi@saarsalo.fi

Ilmoitusaineiston jättöajat:
au.safa.fi

KANSIKUVA:
Vaarananpuiston päiväkotia, Vantaa,
AFKS Arkkitehdit, vuosi 2017.
Kohde on yksi Arkkitehtuurin
Finlandia -palkinnon kohteista.
Kuva: Mika Huisman.

ILMESTYMISSAJAT:
Nro *Ilmoitusaineisto Ilmestyy
10/2019 7.10. 24.10.
11/2019 4.11. 21.11.
12/2019 2.12. 19.12.

*(Ilmoitusvaraukset viikkoa ennen ja
toimitettava aineisto kahta viikkoa
aikaisemmin.)

Tärkeintä on tehdä
työnsä ja olla aito.

Muusikko, tarinankertoja, Suomen ystävä

Daniel Libeskind esiintyi elokuussa Tampereen arkkitehtuuri- ja designviikon päätösseminaarin odotettuna pääpuhujana. Libeskindin kädenjälki tulee lähivuosina muovaamaan Tampereen siluetin uuteen uskoon.

A rkkitehtuurin rock-tähdeksikin tituleerattu yhdysvaltalainen Daniel Libeskind suhtautuu työhönsä intohimolla. Hän pitää tärkeänä, että suunnittelija rakastuu aidosti jokaiseen projektiinsä ja kohdealueeseensa.

Miten ammattimuusikosta tuli arkkitehti?

– En todellakaan tiedä, miten päädyin arkkitehdiksi. Se ei suinkaan ollut alkuperäinen suunnitelmani. Aloitin ammattimuusikkona, ja sen jälkeen ajauduin matematiikan ja tieteen pariin.

Olin kyllä aina piirtänyt ja ollut kiinnostunut taiteesta. Jos sain vaiheessa päädyin arkkitehtuuriin, koska siinä tuntuivat yhdistyvän kaikki ne asiat, joista olin kiinnostunut. Olen onnellinen, että päädyin tälle moniulotteiselle alalle, jolla saan tehdä itselleni tärkeitä asioita.

Ensimmäinen toteutettu rakennukseni oli Berliinin juutalais-museo – olin silloin yli 50-vuotias. Olenkin tavallaan elänyt elämäni väärin päin: ensin 50 vuotta rauhallisesti, minkä jälkeen alkoi kiire ja säpinä. Useimmat arkkitehdithan aloittavat pienillä projekteilla ja etenevät kohti suurempia. Vuosikausia minä vain ajattelin, opetin ja meditoin, ja kun lopulta pääsin toteuttamaan rakennuksia, pääsinikin aloittamaan isoilla kohteilla.

Tarinasi on mielenkiintoinen. Mitä siitä voi oppia?

– Ensinnäkin uskon luovuuteen. Kaikki ihmiset ovat pohjim-

miltaan luovia. Kuka vain voi saavuttaa mitä tahansa, mutta usein ihmiset eivät luota itseensä ja mahdollisuuksiinsa. Minä kuitenkin ajattelen, että viidessä vuodessa voi saavuttaa mitä vain. Maailma on avoin ja täynnä mahdollisuuksia, pitää vain olla valmis ottamaan riskejä saavuttaakseen unelmia.

Mitä ajattelet siitä, että sinua kutsutaan arkkitehtuurin rock-tähdeksi? Onko sinulla arkkitehtiesikuvia?

– Minua kutsutaan monilla nimillä. Tärkeintä on tehdä työnsä ja olla aito. On työskenneltävä omien arvojen mukaan ja niiden asioiden parissa, joihin uskoo.

Mitä tulee esikuviin, arkkitehtuuri on siinä mielessä moniulotteista ja ajatonta, että vaikutteita voi saada yhtä hyvin 2 000 kuin 20 vuotta vanhasta arkkitehtuurista. Kaikilta aikakausilta voisi nostaa esiin mestareita, joiden työstä inspiroidun.

Olet maininnut, että haluat arkkitehtuurillasi kertoa tarinoita ja herättää tunteita. Miten suhtaudut paikkaan ja paikallisuuteen, kun toimit ympäri maailmaa?

– Arkkitehtuurissa tarinoita kerrotaan valolla, materiaaleilla, mittasuhteilla ja eri aistein koettavana kokonaisuutena. Siksi niitä on vaikea kuvailla sanallisesti.

Jokaisen projektin on perustuttava kyseiseen paikkaan, ja siksi jokaiseen kohteeseen on kiinnytävä kuin se olisi ainut paikka ja projekti maailmassa. On sitouduttava hankkeeseen ja ihmisiin sen ympärillä ja toimittava vastuullisesti.

Konteksti ymmärretään usein jonakin valmiina ja annettuna. Minulle kuitenkin konteksti on elävä ja muokkautuva: se on aina määriteltävä uudelleen. Havainnollistan tätä vertauk-

KUKA?

- > Daniel Libeskind, syntynyt Łódźissa, Puolassa, 1946.
- > Opiskeli Bronx High School of Sciencessä, Cooper Union for the Advancement of Science and Artissa ja Essexin yliopistossa.
- > Toimi Michiganissa Cranbrookin taideakatemian arkkitehtuuriosaston johtajana 1978–1985.
- > Perusti oman toimiston 1989 voitettuaan Berliinin juutalaismuseon suunnittelusta järjestetyn kilpailun.

sella historialliseen musiikkiin: tänä päivänä esitettyinä vanhat sävellykset ovat aina meidän aikamme tulkintoja, emmekä edes voi saavuttaa sitä, mitä ne ovat aikanaan olleet.

Lopulta kaikki, mitä teemme tässä ajassa, on nykyaikaista. Tämä kuvastaa hyvin suhdettani historiallisiin rakennuksiin. Olen tehnyt useita projekteja historiallisten rakennusten parissa, enkä ole koskaan ollut niiden suhteen erityisen nostalginen tai sentimentaalinen. Sen sijaan olen tutustunut rakennuksiin objektiivisesti ja tuonut niihin nykyaikaisia elementtejä teeskentelemättä, että lisäykset olisivat seurausta jostain historiallisesta jatkumosta.

En edes usko historiaan jatkumona. Väliintulomme aiheuttaa historiaan aina katkoksia, joilla ei ole sen erityisempää oikeutusta. Useissa kohteissani olenkin pyrkinyt luomaan ajallisten kerrostumien välille dialogia, välillä väkevääkin, sen sijaan, että olisin pyrkinyt kätkemään tai siistimään ajallisten kerrostumien välistä ristiriitaa.

Miten suhteesi paikkaan näkyy Tampereen Kansi ja areena-hankkeessa?

– Tampereella projekti perustuu erityiseen paikkaan yliopiston, kirkkojen ja rautatieaseman läheisyydessä, eikä myöskään projektin sisältö ole tyypillinen. Siinä yhdistyvät kannen päälle urheilu, asuminen ja kaupankäynti, monet arkisen elämän toiminnot. Suunnittelun keskeisenä kysymyksenä on, kuinka muotoilla tällainen monien toimintojen kokonaisuus.

Arkkitehtuurilla kerrottuja tarinoita voi olla vaikea sanallistaa, mutta Tampereen hanketta tornitaloineen olen kuvaillut ”crescendoksi”, nousevaksi linjaksi, joka lähtee kaupungin kaduilta ja sen historiasta. Linja luo uudelleen kaupungin siluetin ja muodostaa tunnistettavan maamerkin. Samalla koko

keskusta uudistuu, kun radan eri puolet yhdistyvät toisiinsa uudella tavalla.

Kaupunkien laajeneminen ja lähiöiden rakentaminen ei ole tulevaisuuden kannalta kestävää rakentamista, vaan tiivistävä rakentaminen on luonnon ja maiseman säilyttämisen kannalta järkevä ratkaisu. Meillä ei ole enää sitä yllellistä vaihtoehtoa, että voisimme rakentaa vain matalia rakennuksia. Kyse ei ole niinkään arkkitehtonisesta ideasta vaan tavasta selviytyä. Kuinka voisimmekaan selvitä pyrkimättä minimoimaan jalanjälkeämme?

Mitä ajattelet arkkitehtien ja arkkitehtuurin vastuullisuudesta kestäväen kehityksen kentällä?

– Kukaan ei voi enää välttää vastuutaan kestävästä kehityksestä. Arkkitehtien on suunniteltava älykkäitä ja energiatehokkaita rakennuksia. Emme kuitenkaan voi lakata rakentamasta, koska maailma kehittyy eteenpäin. Meidän pitää siis etsiä parempia ratkaisuja ja uusia materiaaleja rakentaaksemme parempia rakennuksia.

Haluun kuitenkin muistuttaa, että kestävä rakentaminen on muutakin kuin teknisesti hienostuneita koneita. Kestävyyttä liittyy myös muistiin ja muistettavuuteen: on luotava paikkoja, joilla on merkitystä, jotta ne säilyvät tulevaisuuteen.

Olet toiminut myös arkkitehtuurin opettajana ja professorina. Millaisena näet arkkitehtuuriopetuksen roolin muuttavassa maailmassa?

– Pidän opetusta tärkeänä, ja olen vakuuttunut siitä, että opetustakin tulee kehittää ja sen tulee tarttua globaaleihin ongelmiin. Arkkitehtuurin alalle on noussut uusia tärkeitä kysymyksiä, joita tulee nostaa keskiöön myös opetuksessa.

Berliinin juutalaismuseo.

Tampereen Kansi ja areena, havainnekuva.

Royal Ontario -museo, Toronto, Kanada.

Wohl Centre, Ramat Gan, Israel.

Ekologinen kriisi ei ole vain teknologinen ongelma, vaan sitä tulee ratkoa monialaisesti. Luovaa ajattelua ja arkkitehtien osaamista tulisi valjastaa nykyistä paremmin kriisin ratkaisemiseen – tämän tulee näkyä myös alan opetuksessa.

Yhteytesi Suomeen on jo vuosikymmenien pituinen. Kertoisitko vielä siitä?

– Ensimmäinen piirustusnäyttelyni oli tosiaan juuri Suomessa 1980-luvulla ja vasta myöhemmin Lontoossa ja New Yorkissa. Suomen-näyttelyni oli tärkeä virstanpylväs urallani.

Jo ennen kuin tiesin mitään Suomesta, olin innostunut **Alvar Aallon** arkkitehtuurista. Sitten olen saanut tutustua perusteellisesti suomalaiseen arkkitehtuuriin ja suomalaisiin arkkitehteihin. Toimistossani on eri aikoina työskennellyt useita suomalaisia arkkitehteja, ja olen kertonut, kuinka onnekkaita he saavat olla taustastaan.

Koen todella kiehtovana sen, miten suomalainen arkkitehtuuri itse asiassa rakensi suomalaista kansallisidentiteettiä eikä toisin päin. Suomalaisella arkkitehtuurilla onkin aivan erityinen merkitys ja asema. Ihailen suomalaista arkkitehtuuri-traditiota ja sitä, miten se on aina ollut vaikuttavuudeltaan maan kokoon nähden yliverstaista. 5,5 miljoonan asukkaan maa, joka kykenee jatkuvasti tuottamaan maailmanlaajuisesti kiinnostavaa arkkitehtuuria. Se on häikäisevä saavutus!

Iida Kalakoski

”

Ensinnäkin uskon luovuuteen.

Muutos on ajankohtaisempi kuin koskaan

Tampereen arkkitehtuuri- ja designviikon temana oli tänä vuonna kontrasti. Pääesiintyjä, arkkitehti **Daniel Libeskind** tiivistä tapahtuman kansainvälistä tunnelmaa.

Tampereen arkkitehtuuri- ja designviikko järjestettiin elokuussa 12. kertaa. Viikon päätapahtuma oli *Architecture and Cities in Transition* -seminaari Tampere-talossa.

Seminaarin avauspuheenvuorossa nuoret arkkitehdit **Tuuli Kanerva** ja **Leo Lindroos** arkkitehtitoimisto AS LL TK:sta avasivat suunnittelufilosofiaansa. Heidän pohdiskelleva esityksensä ammensi erilaisista visuaalisen kulttuurin teemoista Pinterest-ähkystä maalaustaiteen klassikkoteoksiin.

Tampereen kaupungin asemakaavapäällikkö **Elina Karppinen** jatkoi katsauksella Tampereen kaavoituksen historiaan,

nykyhetkeen ja tulevaisuuteen. Tampereessa on vetovoimaa, mutta yhdeksi tulevaisuuden tavoitteeksi Karppinen mainitsi kaupungin pitovoiman lisäämisen; esimerkiksi monet nuoret perheet muuttavat kaupungista pienempiin lähikuntiin. Myös globaalit ilmiöt, kuten työn ja liikkumisen muutokset ja pyrkimys hiilineutraaliuteen, antavat oman värinsä kaupunkisuunnittelulle.

Ensimmäisen osion päätti EFFEKT-toimiston **Sinus Lyng**e. Tanskalaistoimiston kunnianhimoiset projektit pyrkivät vastaamaan resurssien kulutuksen ja päästöjen lisääntymisen aiheuttamiin haasteisiin arkkitehtuurin keinoin. Visuaalisesti vaikuttavien töiden skaala vaihtelee yksittäisistä rakennuskohteista laajempiin aluesuunnitelmiin ja modulaarisiiin konsepteihin.

Professori, arkkitehti **Pentti Kareoja** esitteli ARK-house arkkitehtien töitä. Seminaarin teema tarjosi mahdollisuuden tar-

kastella toimiston laajaa tuotantoa uudesta näkökulmasta, inspiroivien kontrastien kautta. Kiinnostavana esimerkkinä oli taidekontrasti. Hyvin yhteen sovitettuna taide voi tuoda arkkitehtuurille lisäarvoa: se voi osallistaa tulevia käyttäjiä, dokumentoida rakennusprosessia tai tuoda orgaanista pehmeyttä selkeälinjaiseen tilaan.

Järjestyksen reunalla

Seminaaripäivä huipentui amerikkalaisen Daniel Libeskindin puheenvuoroon. Suvereeni esiintyjä tarjosi yleisölle lennokkaan ja viihdyttävän kattauksen ideoita, anekdootteja ja vaikuttavia arkkitehtuurikohteita, joiden lomaan oli ripoteltu välähdyksiä hänen mielenkiintoisesta elämäntarinastaan. Esityksen pohjana toimi Libeskindin hiljattain ilmestynyt kirja *Edge of Order*.

Heti esityksen aluksi Libeskind toi esille lämpimän suhteensa Suomeen. Hän laski vierailleen maassamme ensimmäistä kertaa lähes 50 vuotta sitten tutkiessaan stipendiaattina **Aallon** arkkitehtuuria. Esityksen aikana nähtiin useita suunnittelukohteita, kuten Berliinin juutalaismuseumo, New Yorkin 9/11-muistomerkki ja Dresdenin sotahistorian museo.

Yleisökysymysten yhteydessä Libeskind mainitsi vierailustaan Tampereen Kannen työmaalla ja esitti toiveen, että koko rakennusprosessia kiinnostavine työvaiheineen avattaisiin kaupunkilaisille. Kun yleisö pohti, miten Libeskindin megarakenne asettuu Tampereen historiaan ja kaupunkikuvaan, hänellä oli takataskussa sopiva anekdootti. Kun **Picasso** maalasi kirjailija **Gertrude Steinin** muotokuvan, Stein sanoi: muotokuva on todella hieno, mutta ei näytä ollenkaan minulta. Picasso vastasi: se tulee näyttämään.

Pysyvää on vain muutos

Tilaisuuden isännöi arkkitehti **Kasimir Jolma**, ja tapahtuma-koordinaattorina toimi **Lotta Wilén**. Seminaarista vastanneen Tilanne-kollektiivin edustaja **Tuomo Joensuu** kertoi, että seminaarin ja tapahtumaviikon teemaa lähdettiin alusta asti sommittelemaan Daniel Libeskindin vierailun ja hänen visioimansa Tampereen Kansi ja areena -hankkeen ympärille.

”Tampereen nykyinen kaupunkirakenne on kulmikas ja ennalta-arvattava ja pohjautuu ruutukaavaan. Libeskindin kompleksinen tila ja korkeat rakennukset tuovat siihen jotakin uutta”, Joensuu avasi pohdintoja kontrastiteeman taustalla.

Seminaarin otsikko viittaa arkkitehtuuriin ja kaupunkien muutokseen, joka on pysynyt ajankohtaisena jo yli kymmenen vuoden ajan. ”Mikään muu ei ole varmaa elämässä ja kaupungeissa kuin muutos”, Joensuu totesi.

Mari-Sohvi Miettinen

SAANA KARALA

” Suvereeni esiintyjä Daniel Libeskind tarjosi yleisölle lennokkaan ja viihdyttävän kattauksen.

MARI-SOHVI MIETTINEN

Pentti Kareoja esitteli arkkitehtitoimisto ARK-housen töitä.

Energiatehokkuutta vai materiaalitehokkuutta?

Syyskuussa Habitare-messuilla pohdittiin tulokulmia hiilineutraaliin tulevaisuuteen.

HESA-SAFA järjesti Habitaressa paneelikeskustelun teemalla *Ilmastonmuutos ja vaikutusmahdollisuudet rakennusalalla*. Keskustelemissa olivat arkkitehti, kansanedustaja **Anders Adlercreutz**, puurakentamisen edistämisen ohjelmapäällikkö **Petri Heino** ympäristöministeriöstä sekä kestävän rakentamisen asiantuntija **Jessica Karhu** Green Building Council Finlandista. Tilaisuuden moderaattorina toimi HESA-SAFAn puheenjohtaja **Sini Koskinen**.

Suomen on mahdollista saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä – eli selvästi aiemmin kuin tähän asti on arvioitu. Hiilineutraalius tarkoittaa sitä, että Suomi tuottaa vuodessa päästöjä vain sen verran kuin esimerkiksi metsät ja maaperä kykenevät sitomaan ja rakennuksiin ja muihin tuotteisiin ja rakenteisiin onnistutaan varastoimaan hiiltä. Mitä tämä tarkoittaa rakennusalalla, ja miten suunnittelijat ja rakennusteollisuus pystyvät vaikuttamaan?

Kun pyritään eroon fossiilisista energialähteistä, Karhun mukaan rakennuksilla on keskeinen rooli. Rakennusten pienempi energiantarve vähentää myös fossiilisten energioiden tuotantoa, ja toisaalta rakennuksissa voidaan tuottaa huomattavat määrät energiaa hyödyntämällä uusiutuvia lähiennergioita.

Vasemmalta: moderaattori Sini Koskinen sekä panelistit Anders Adlercreutz, Jessica Karhu ja Petri Heino.

JONNA TAEGEN

Adlercreutz muistutti, että energiatehokkuus on vain yksi näkökulma: myös muun muassa korjattavuus ja tilojen muunneltavuus pidentävät rakennuksen käyttöikää ja siten vähentävät päästöjä. Uudisrakentamista ei myöskään tulisi toteuttaa 20–30 vuoden tähtäimellä.

Miten rakentamisen suuntaa voisi ohjata?

Heinon mukaan rakentamista – niin kuin muitakin tuotteita ja palveluita – tulee tarkastella koko elinkaaren ajalta. Näin mukana on sekä tuotanto-, käyttö- että lopulta purkuvaihe.

Rakennusten hiilijalanjälkilaskenta tulee pakolliseksi jo vuonna 2025. Laskenta on koettu kuormittavaksi. Karhun mukaan laskentaohjelmia on kyllä tarjolla, mutta ongelma on lähtötietojen saaminen ja läpinäkyvyys. Nyt ei aina saada selville tuotteen alkuperää, valmistusvaiheen hiilijalanjälkeä tai sosiaalista kestävyyttä. Kun lähtötiedot ovat yksiselitteistä avointa taulukkotietoa, laskennasta tulee arkipäivää.

Karhun mukaan ainakin hiilijalanjälkilaskennan pilottihankkeissa massiivipuurakennukset ovat pärjänneet hyvin. Toisaalta Karhun mukaan tulevaisuudessa ei ehkä ole varaa käyttää edes uusiutuvia luonnonmateriaaleja, joten korjausrakentamisen ja kiertotalouden merkitys kasvaa niin rakennusten kuin rakennusosien suhteen. Suomessa rakentamisessa ei vielä kannusteta tai velvoiteta kiertotalouteen, mutta EU-tasolla asia on jo vireillä.

Heino kertoi, että ympäristöministeriössä selvitetään parhaillaan uusia ohjauskeinoja vähähiilisempään tai luonnon monimuotoisuutta tukevaan suuntaan. Karhu pohdiskeli, että hyvä kannustin voisi olla kaupungeissa lisärakennusoikeus ja taajamien ulkopuolella alennettu kiinteistövero. Adlercreutzin mielestä rakennusten purkaminen on nykyisellään liian edullista eikä kannusta korjaamiseen tai käyttötarkoitusten muutoksiin.

Materiaaleja kieltolistalle

Heino muistutti, että materiaalien sekoittaminen komposiiteiksi vaikeuttaa niiden kierrättämistä. Karhun mukaan rakennusten materiaalipassit tai muu dokumentointi helpottavat tulevaisuuden kiertotaloutta. Samoin on kehitettävä menetelmiä materiaalien tunnistamiseen.

Onko markkinoilla materiaaleja, jotka tulisi kieltää kiertotalouden tai hiilijalanjäljen kannalta? Adlercreutzin mukaan on parempia ja huonompia materiaaleja, ja käytäntö voi usein olla toista kuin teoria. Esimerkiksi sinänsä kierrätettävät vuorivilla ja kipsilevy päätyvät usein purkutyömailta kaatopaikoille. Karhu kieltäisi kaikki materiaalit, joita ei voi kierrättää, ja lopettaisi muovien valmistamisen öljystä.

Useilla kunnilla on strategioita ilmastomuutoksen ja sään

Rakennusten hiilijalanjälkilaskenta tulee pakolliseksi jo vuonna 2025.

ääri-ilmiöiden varalta, mutta rakenteiden rapautumiseen ei ole vielä kylliksi herätty. Adlercreutz toi esiin Tampereen teknillisen yliopiston professorin **Juha Vinhan** tutkimuksen, jonka mukaan ilmasto on jo muuttunut niin paljon, että rakenne, joka kelpasi 80-luvulla, on nyt ongelmallinen. Adlercreutzin mukaan ilmastomuutoksen hillinnän näkökulmasta on tärkeää, että rakennusten käyttötarkoituksia pystytään tarpeen vaatiessa muuttamaan.

Keskustelussa ei otettu juurikaan kantaa maankäyttöön ja kaavoitukseen tai hiilinielujen vahvistamiseen. Niidenkin vaihtoehdot ovat ratkaisevat. Keskustelu jatkuu.

Pekka Hänninen

Korkealujuusbetoniset parvekkeet ja portaat

HiCON

HIGH PERFORMANCE CONCRETE

www.hi-con.fi +358 400 643 245

3A Talks juonsivat Hannu Salmi ja Maarit Mannila.

Ilmastoaihe oli tapetilla Helsinki Design Weekilla

Jokasyksyiseen tapaan Helsinki Design Week täytti syyskuussa kaupungin muotoiluaiheisella ohjelmalla. Arkkitehtuurista kiinnostunutta yleisöä hemmoteltiin tiistaina 10.9.2019 peräti kahdella tapahtumalla.

A rkkitehtuurin tiedotuskeskuksen, SAFAn ja ATL:n kuu-kausittainen 3A Talks afterwork -keskustelutilaisuus pidettiin Design Weekin päätapahtumapaikassa, Erottajakatu 2:ssa. **Theodor Höijerin** suunnittelema uusrenessanssipalatsi tarjosi tapahtumalle hulpeat puitteet ja toimi myös keskustelun aiheena.

Rakennuksesta ja sen vaiheista oli kertomassa siitä rakennushistoriaselvityksen laatinut, Museovirastossa työskentelevä **Maarit Mannila**. Tilaisuuden aikana käytiin läpi niin rakennuksen historiaa kuin tulevaisuudennäkymiä. Vakuutusyhtiö Kalevan vuonna 1891 rakennuttama asuin- ja toimistorakennus toimi sittemmin valtion virastokäytössä yli sadan vuoden ajan. Design Weekin jälkeen rakennuksen historiassa koittaa jälleen uusi vaihe, kun sitä aletaan remontoida toimistokäyttöön.

Samalla vierailulla saattoi tutustua Opiskelija-SAFAn ja EKO-SAFAn kuratoimaan näyttelyyn *Unelmia paremmasta maailmasta*. Näytteillä oli oppia ilmastoystävällisemmästä rakentamisesta sekä Wuorio-palkintoehdokkaiden diplomitöitä.

Rakennusjätteen vyyhtiä purkamassa

Vaikka Erottaja 2:ssa olisi riittänyt nähtävää, oli jo riennettävä seuraavaan paikkaan, Helsingin kaupungintalon aulassa järjestettyyn DAMY-talks-tapahtumaan. Design- ja arkkitehtuurimuseon ystävät DAMY ry:n tilaisuus oli osa kaupungintalolla Design Weekin yhteydessä järjestettyä Ilmastokoulu-tapahtumasarjaa.

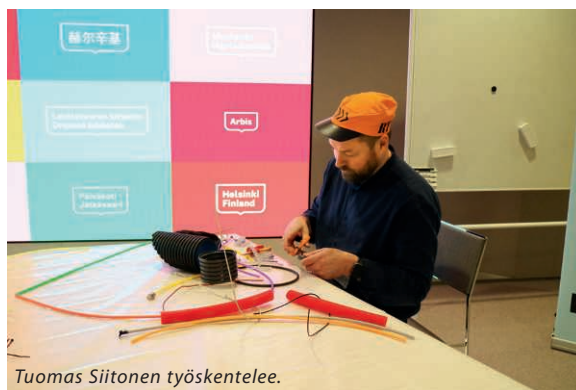
Päivän teema oli kierrätys, tarkemmin ottaen rakennusjäte ja sen uudelleenkäyttö. Konsepti oli herkullinen: Paikalle oli kutsuttu taiteilijoita ja suunnittelijoita ottamaan osaa leikkimieliseen kilpailuun. Tehtävänä oli tunnin aikana rakentaa paikalle tuoduista rakentamisen ylijäämämateriaaleista linnulle koti.

Kilpailijoiden työskennellessä tilaisuuden juontaja **Sini Koskinen** haastatteli läsnäolijoita taiteen ja suunnittelun roolia taistelussa ilmastonmuutosta vastaan. Lisäksi Aalto-yliopiston Creative Sustainability -ohjelman opiskelija **Delphine Rumo** kertoi kiertotaloutta käsittelevästä diplomityöstään.

Tutkimuksessaan Rumo on tarttunut rakennusjätteen ongelmakenttään valitsemalla yhden materiaalin, kipsilevyn, ja tutkimalla sen lyhyttä elinkaarta aina valmistuksesta purkamiseen ja uudelleenkäyttömahdollisuuksiin. Tuttu, selkeä ja mitattava esimerkki tarjoaa näkökulman siihen vyyhtiin, jota pitäisi lähteä purkamaan rakentamisen ympäristökuorman keventämiseksi.

Rumon mukaan tulisi esittää perustavanlaatuisia kysymyk-

” Tehtävänä oli tunnin aikana rakentaa paikalle tuoduista rakentamisen ylijäämämateriaaleista linulle koti.

Tuomas Siitonen työskentelee.

siä, kuten ”mikä palvelee ihmiskuntaa ja elämää ja mikä ei?” Jos esineet lähtökohtaisesti valmistetaan pitkäikäisiksi, jätettä ei kerry. Esimerkiksi muotoilija **Timo Salli** kertoi suunnittelunsa perustuvan ajatukseen ”vähemmän ja parempaa”. Toisaalta uuden tekemisen sijaan voisi yrittää sopeutua siihen, mitä jo on, kilpailijat tuumivat.

Ohjelmassa oli muutenkin tervettä itsereflektiota, kun pohdittiin tämänkaltaisten tapahtumien mielekkyyttä esimer-

kiksi osana tulevaisuuden museotoimintaa. Yhdessä puuhas- telua pidettiin tärkeänä, mutta sen ei pitäisi viedä huomiota asiasisällöltä. Taiteilija **Kaarina Kaikkonen** kiirehti muistutta- maan, ettei hauskanpitoa tulisi vähätellä – onhan leikki perus- ta luovuudelle.

Ilmeisesti hauskanpito kannatti, sillä Kaikkosen muoviput- kista askartelema ”pyryharakanpesä” äänestettiin kilpailun voittajaksi.

Ella Müller

Sari Anttonen viimeistelemässä työtään.

KUVAT: ELLA MÜLLER

Suomalainen modernismi maailmalla

Bryggman-instituutti järjesti Alvar Aalto -viikon yhteydessä Turussa kansainvälisen miniseminaarin suomalaisen modernismin vaikutuksesta maailmalla.

” Vuosina 1959–1964 Neuvostoliiton arkkitehtiiliitto järjesti opintomatkoja Suomeen.

Marija Drėmaitė kertoi Liettuan 1960-luvun modernista arkkitehtuurista.

JONNA TAEGEN

Vilnan yliopiston historian laitoksella työskentelevä Marija Drėmaitė aloitti kertomalla Liettuan 1960-luvun modernin arkkitehtuurin taustoista ja vaikutteista. Sen ajan nuoret arkkitehdit olivat syntyneet 1930-luvulla, jolloin Liettua oli ollut itsenäinen. He olivat kokeneet toisen maailmansodan ja aloittaneet arkkitehtiopintonsa neuvostotasavallan aikana. Heille oli opetettu taideakatemiassa stalinistisen arkkitehtuurin ja kaupunkisuunnittelun ihanteita. Tämä sukupolvi törmäsi Le Corbusierin nimeen ensimmäistä kertaa, kun he kävivät Moskovassa kirjastossa.

1960-luvun arkkitehdit Latviassa, Liettuaassa ja Virossa halusivat paeta neuvostoliittolaisia standardeja ja tehdä modernistista arkkitehtuuria, jossa kuitenkin näkyi myös oma kansallinen identiteetti. Vuosina 1959–1964 Neuvostoliiton arkkitehtiiliitto järjesti opintomatkoja Suomeen. Matkoilla käytiin tutustumassa Helsingin, Tapiolan, Turun ja Jyväskylän arkkitehtuurikohteisiin ja tavattiin sen ajan tunnettuja suomalaisia arkkitehteja.

Kotimaassa kollegoille näytettiin opintomatkoilta kuvia ja matkamuistoja. Paikalliseen arkkitehtilehteen kirjoitettiin suomalaisen arkkitehtuurin olevan poikkeuksellista Pohjoismaissa – rakennukset olivat uniikkeja, paikkaan sidottuja, ja niissä korostui luonnon merkitys ja materiaalin tuntu.

Tilaa uudelle sukupolvelle

Miten suomalaisen modernin arkkitehtuurin vaikutteet näkyivät Liettuaassa? Ensimmäisiä kohteita olivat kukkakaupat ja kahvilat, joiden sisätilojen suunnittelussa ja yksityiskohdissa piirtyi modernistisia vaikutteita, esimerkiksi vuonna 1959 valmistuneessa Café Neringassa Vilnassa. Kaupunkisuunnittelun mittakaavassa Lazdynai-asuinalueella voi havaita Tapiolan, Vällingbyn (Ruotsi) ja Toulouse – Le Mirailin (Ranska) piirteitä. Elementtitaloihin tehtiin muutoksia, jotta ne saattoivat porrastua maastoa myötäillen, ja huomiota kiinnitettiin jalankulkureitteihin, vesiaiheisiin sekä viheralueisiin. Vuonna 1974 Lazdynai-asuinalue sai Lenin-palkinnon asuinaluesuunnittelusta.

Kun Neuvostoliitto kaatui ja maailma muuttui, 1960-luvun nuoret arkkitehdit antoivat tilaa uudelle arkkitehtisukupolvelle. Heidän muistelmiaan ja matkakertomuksiaan on kuitenkin yhä olemassa. Niihin Marija Drėmaitė on perehtynyt tutkimustyössään.

” Kolmessa Viron kilpailussa on mennyt kaikki palkintosijat suomalaisille arkkitehdeille.

Drémaité on väitellyt tohtoriksi arkkitehtuurin historiasta. Hän on julkaissut modernista arkkitehtuurista Lietuan neuvostotasavallassa kertovan kirjan *Baltic Modernism: Architecture and Housing in Soviet Lithuania* (2017).

Aalto ulkomailla

Karin Hallas-Murula Tallinnan teknillisestä yliopistosta piti esityksen Viron arkkitehtuurin yhteyksistä Suomeen. Suomalaiset arkkitehdit ovat aina osallistuneet innokkaasti Virossa järjestettyihin arkkitehtuurikilpailuihin. Kolmessa Viron kilpailussa on mennyt kaikki palkintosijat suomalaisille arkkitehdeille, viimeisimpänä Viron taidemuseon kilpailussa vuonna 1994.

Hallas-Murula näytti esityksessään toteutuneita ja toteuttamattomia suomalaisten arkkitehtien kilpailuehdotuksia. Mukana oli myös **Alvar Aallon** ehdotus Pärnun kylpylärakennuksesta, joka oli suomalaisen saunan ja roomalaisen kylpylän yhdistelmä.

Tommi Lindh Alvar Aalto -säätiöstä kertoi Aallon saamista kansainvälisistä vaikutuksista. Aallon varhaisimmat ulkomaanmatkat suuntasivat 1920-luvun opiskeluvuosiensa naapurimaiden pääkaupunkeihin Tukholmaan, Kööpenhaminaan ja Riikaan. Ensimmäinen matka eurooppalaisen arkkitehtuurin syntysijoille oli häämatka Italiaan vuonna 1924.

Myöhemmin matkat Euroopan modernin arkkitehtuurin kohteisiin ja Amerikkaan loivat pohjaa Aallon kansainväliselle uralle. Aalto oli jäsenenä kansainvälisissä arkkitehtuuriyhdistyksissä, teki luentomatkoja ja työskenteli vierailevana professorina Yhdysvalloissa. 1950-luvulta alkaen hän matkusti paljon töiden puolesta: hänen toimistollaan oli suunniteltavana rakennuksia ulkomailla yhteensä 16 eri paikkakunnalla.

Aallon merkitystä maailmalla kuvastaa hyvin *Arkkitehti-lehti* 7–8/1976, joka ilmestyi Aallon kuoleman jälkeen. Lehteen pyydettiin Aallon kollegojen ja ystävien henkilökohtaisia muistelmia ja kuva-aineistoa. Lehdessä julkaistiin yhteensä 24 artikkelia eri puolilta maailmaa.

Jonna Taegen

World Architecture Day

MAAILMAN
ARKKITEHTUURI
PÄIVÄ

7.10.2019

Tervetuloa juhlistamaan Maailman arkkitehtuuripäivää SAFAn paikallisosastojen tapahtumissa ympäri Suomen!

///

Pohjois-Suomen SAFA & Oulu:

”Oulun yliopiston kampus, keskustelutilaisuus ja arkkitehtuurikävely”

TAM-SAFA & Tampere

”Arkkitehtuuripolitiikka-seminaari”

Savon SAFA & Kuopio

”Kuopion arkkitehtitoimistot esittäytyvät Kuopion Kohtaamossa”

Hesa-SAFA & Helsinki

”Hyvinvointia arkkitehtuurilla”

Kaikkiin tapahtumiin on vapaa pääsy!

Lisätietoja: popupsafa.fi

///

Pssst. 7.10. jaetaan myös Arkkitehtuurin Finlandia -palkinto klo 16 Vanhalla ylioppilastalolla Helsingissä!

Bauhaus ja 1900-luvun moderni nainen

”Mädchen wollen etwas lernen” – ”Tytöt tahtovat oppia jotain” oli otsikkona Bauhausia esittelevässä *Die Woche* -viikkolehdessä vuonna 1930.

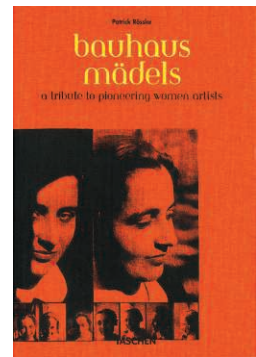
Miten Walter Gropiuksen sata vuotta sitten Weimariin perustama Bauhaus suhtautui naisopiskelijoihin? Toteutuiko pamfleteissa manifestoitu sukupuolten tasa-arvo Bauhausin arjessa? Tuliko Bauhausin ”tyttöistä”, *Mädels* (englanniksi *gals*), yhtä kuuluisia kuin monista miespuolisista kanssapöytätovereista? Näihin kysymyksiin etsii vastausta Erfurtissa tiedotusoppia opettava ja Bauhausin historiaan erikoistunut Patrick Rössler teoksessaan *Bauhausmädels*.

Teos sisältää 87 Bauhaus-opiskelijan pienoiselämäkerran –

kolmella kielellä, englanniksi, saksaksi ja ranskaksi. Mukana ei ole ensimmäistäkään miestä. Miesopiskelijat, opettajat puhumattakaan, olivat Bauhausissa selvänä enemmistöinä.

Toteutuiko pamfleteissa manifestoitu sukupuolten tasa-arvo Bauhausin arjessa?

GERTRUD ARNDT

EDMUND COLLEIN

ERICH CONSEMÜLLER

Bauhausissa opiskelleiden naisten rekisteristä löytyy 462 nimeä. Näistä 128 opiskeli tekstiililuokalla, ja vain 36 osallistui rakennusopin teoriakursseille. Bauhaus-diplomin suorittaneista naisista peräti kaksi kolmasosaa valmistui tekstiiliosastolta. Vuonna 1920 perustettiin myös erityinen naisten luokka, naisopiskelijoiden omasta aloitteesta. Tekstiili- ja keramiikkaluokat eivät olleet lainkaan aliarvostettuja, vaan monista naisista opiskelleista tuli aikanaan alansa merkittäviä taiteilijoita.

Naisten voimaantumisen tyyssija

Patrick Rössler tukeutuu laajassa esipuheessaan pitkälti **Anja Baumhoffin** urauurtaviin tutkimuksiin vuosituhannen vaihteesta. Baumhoff suhtautuu kriittisesti Gropiuksen käytäntöihin, jotka eivät suinkaan suosineet Gropiuksen itsensä laattimia Bauhausin sääntöjä sukupuolten tasa-arvoisuudesta. Baumhoff on kaivanut esiin sääntöjen vastaisia piilotavoitteita, joihin on vaikuttanut ainakin osittain Gropiuksen huoli Bauhausin rahoituksen jatkuvuudesta, mediasta ja maineesta. Bauhaus sai rahoituksensa alun perin Weimarin tasavallalta. Gropius pelkäsi Bauhausin maineen kehittyvän liian vapaamieliseksi ja radikaaliksi.

Bauhausin maine modernin elämän ja uuden ihmisen tyysijana muodostui jo varhain. Naisopiskelijoiden enemmistöllä oli keski- tai yläluokkainen tausta. Monien vanhemmat vastustivat tyttäriensä hakeutumista boheemina pidettyyn opintahjoon. Varsinkin Saksassa perinteinen naisen malli oli edelleen avioliitto- ja kotikeskeinen. Toisaalta Bauhaus oli mainio paikka löytää itselleen puoliso: kolme lukuvuotta opiskelleista naisista kolmannes avioitui toisen bauhauslaisen opiskelijan kanssa.

Sekä mies- että naisopiskelijat kokivat Bauhausin kyseenalaistavan vallitsevaa porvarillista elämäntapaa ja patriarkaalista yhteiskuntaa. Naisille opinahjo tarjosi mahdollisuuksia emansipoitua ja rikkoa yhdenvertaisesti miesopiskelijoiden kanssa taantumuksellisia konventioita. Vaikka Baumhoff on pystynyt osoittamaan Bauhausin pinnan alla piilleen konservatiivisuuden ja naisten syrjinnän, monet säilyneet naisopiskelijoiden kirjeet ja muut dokumentit kertovat innostuksesta ja varmuudesta Bauhausin merkityksellisyyden suhteen.

Bauhaus eittämättä poikkosi maailmansotien välisestä Saksan oppilaitosten valtavirrasta. Samalla Bauhaus ilmensi erityisesti Amerikassa virinnyttä uutta emansipoitumisen aaltoa, johon kuului itsenäinen ja itsetietoinen nainen. Vaikka naisen tuli olla moderni ja aktiivinen, ei se sulkenut pois glamouria ja tarvetta olla attraktiivinen. Hollywood toimi erinomaisena mallina.

Natsien hampaissa

Bauhaus joutui natsien hampaisiin jo ennen **Hitlerin** valtaan-

T. LUX FEININGER

tuloa ja Dessausta Berliiniin pakkomuutetun koulun lakkauttamista vuonna 1933. Paradoksaalisesti Bauhaus myös edisti natsien ideologisia pyrkimyksiä uuden arjalaisen ihmisen luomiseksi.

Rössler arvioi natsien vähintäänkin piilotajuisesti ihailleen Bauhausin nuorten naisten rohkeutta, itsenäisyyttä ja uutta luovaa intoa. Sana *Mädel* esiintyi natsien perustamissa organisaatioissa, kuten Bund deutscher Mädel ja sen nuorisajaosto Jungmädel. Sanana *Mädel* sai huonon kaiun, ja se sisällytettiin vuonna 1957 ilmestyneeseen painokseen ”Epäinhimillisten ilmaisujen sanakirjasta” (*Aus dem Wörterbuch des Unmenschen*).

Rösslerin teoksen elämäkertavalikoima bauhauslaisista naisopiskelijoista antaa kattavan kuvan elämänkohtaloista 1900-luvun epävakaisissa oloissa. Mukana on niin tragiikkaa kuin menestystä korkeamman opetuksen, tutkimuksen, taiteen, valokuvauksen, arkkitehtuurin ja myös yritysmaailman piirissä. Jotkut eri puolilta Eurooppaa tulleista opiskelijoista toimivat aktiivisesti vasemmistolaisissa liikkeissä ja integroituivat toisen maailmansodan jälkeen rautaesiripun itäiselle puolelle. Juutalaisia emigroitui turvaan Amerikkaan ja länteen, mutta kaikki eivät selvinneet vainoista hengissä.

Vähintään yhtä keskeisiä kuin tarkat elämäkertatiedot ovat kirjan sadat mustavalkokuvat, jotka kaikki ovat Bauhausin vuosilta 1919–1933.

Lauri Jääskeläinen

Patrick Rössler: Bauhausmädels. A Tribute to Pioneering Women Artists. Taschen 2019. 480 sivua.

Bauhausin varhainen mallitalo avattu yleisölle

KUVAT: THOMAS MÜLLER

Weimarissa sijaitseva Haus am Horn tarjosi bauhauslaisille mahdollisuuden kunnianhimoiseen yhteistyöhön ja uusien materiaalien kokeiluihin.

Bauhaus aloitti toimintansa sata vuotta sitten Weimarissa, pienen mutta kulttuuristaan tunnetun kaupungin keskustassa. Koulun käyttämät rakennukset edustivat tuolloin jugendarkkitehtuuria, eikä Bauhausin jäljiltä kaupungissa ole kuin yksi modernismin ajan rakennus, Haus am Horn. Sen suunnitteli **Georg Muche**.

Haus am Horn pystytettiin oppilaitoksen tiluksille vuoden 1923 Bauhaus-näyttelyä varten. Tämä yhden perheen talo on nyt kunnostettu ja restauroitu niiltä osin kuin on ollut mahdollista. Alkuperäinen kalustus on hävinnyt, joten huonekalut ovat ikään kuin hahmoja tai jäljennöksiä. Talossa asui aikaisemmin lakimiesperhe, joka teki siihen lisäyksiä – talon tyyliin sopivasti – muun muassa verantoja. Lisäykset on poistettu, eli talo on nähtävissä sellaisena kuin se alun perin oli.

Avoinna vuoden ympäri

Haus am Horn sijaitsee suuren ja kauniin Park an der Ilm -puiston tuntumassa, ja sen naapurissa on yli satavuotiaita kaupunkihuiviloita. Bauhausin aikana siihen liittyi suurempi maa-alue, jossa bauhauslaiset kasvattivat vihanneksia ja hedelmiä. Koulun Weimarin-kaudella raha oli tiukoilla. Nyt talon taakse on luotu uusi keittiöpuutarha.

” Talo on nähtävissä sellaisena kuin se alun perin oli.

Talon erikoisuutena oli aikanaan nykyaikainen kylpyhuone, jossa oli erillinen wc. Vierailijoille oli eteisessä oma toiletti. Eteisestä pääsee myös vierashuoneeseen, keittiön välikköön ja suoraan ylikorkeaan, noin 35 neliön olohuoneeseen. Siitä avautuu näkymä kahteen suuntaan pienen työtilan ja ruokailutilan välityksellä, mutta päivänvalo tulee yläikkunoista.

Kylpyhuoneen yhteydessä sijaitsevat vanhempien makuuhuoneet, joista toinen on yhteydessä lastenhuoneeseen. Lastenkamariin on rekonstruoitu värikäs leikkikaapisto, jota voi käyttää nukketeatterina. Keittiö on suunniteltu mahdollisimman tehokkaaksi ja siten, että ruokaa valmistettaessa on avoin näköyhteys suoraan puutarhaan.

Nykyään talon omistaa Klassik Stiftung Weimar -säätiö. Talo toimii museona, ja se on avoinna yleisölle vuoden ympäri keskiviikosta maanantaihin.

Tarja Nurmi

Lisätietoja: www.klassik-stiftung.de.

Kutsu

Arkkitehtuurin Finlandia -palkinto 2019

7.10. klo 16
Vanha Ylioppilastalo,
Helsinki

Lisätietoja: safa.fi

Tilaisuuteen on ilmoit-
tauduttava etukäteen.

Aisteihin vetoavaa arkkitehtuuria

Vaikka *The Touch* -kirja kertoo erityisesti tekijöidensä omista mieltymyksistä, se on erinomaisen tärkeällä asialla.

On puhuttu, että kirja olisi kadottamassa merkityksensä tai että painetut arkkitehtuurijulkaisut olisivat tulossa tarpeettomiksi. Näihin sanoihin tai ajatuksiin ei voi yhtyä, kun ottaa luettavakseen ja selailtavakseen kookkaan arkkitehtuurikirjan *The Touch – Spaces Designed for the Senses*. Jo kannen materiaali on hienostunut, mutta vielä hienostuneempia ovat teoksen sisältö ja helposti lähestyttävä graafinen ulkoasu.

Kirja käsittelee aisteihin vetoavaa arkkitehtuuria ja tiloja. Se esittelee yli 25 esimerkkiä ja lukuisia henkilöitä, ajattelijoita ja suunnittelijoita. Ihmiskeskeistä, vaikkakin melko eksklusiivista arkkitehtuuria esittelevän kirjan tekemiseen ovat ryhtyneet kööpenhaminalaiset *Kinfolk*-lehti ja Norm Architects -toimisto. Mukana on tekstejä ja haastatteluja useilta kirjoittajilta sekä seitsemän arkkitehtuurivalokuvaajan huikeita töitä, mutta ei rakennusten piirustuksia.

Uteliaan ensiselauksen jälkeen suomalainen lukija ihmettelee, missä ovat **Alvar Aallon** interiöörit. Ilman niitä kirja tuntuu jotenkin puutteelliselta. Tekijät näyttävätkin tietoisesti valinneen kohteita, joiden väriskaala on hyvin yhdenmukainen, lukuun ottamatta erikseen juuri väreille omistettua kokonaisuutta. Sekään ei ole kovin värikylläinen.

Aalto ja erityisesti Paimion parantola nostetaan onneksi esille **Charles Shafaiehin** tekstissä, joka käsittelee materiaalisuutta. Samassa yhteydessä Shafaieh mainitsee myös **Louis Kahnin** ja **Steven Hollin**.

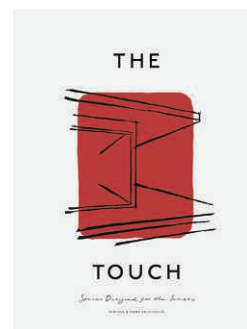
Viisi rakennuspalikkaa

The Touch poimii aisteihin vetoavan arkkitehtuurin rakennuspalikoiksi viisi tärkeää ominaisuutta: valo, luonto, materiaalisuus, väri ja yhteisö. Jokaisen pääotsikon alla esitellään valokuvien useita kohteita, joissa kukin ominaisuus tulee tekijöiden näkemyksen mukaan täydellisimmän esille. Kirjan sisältö heijastelee näin sen tekijöiden omaa makua ja käsitystä aistein koettavista ympäristöistä.

Japanista mukaan on valikoitunut useakin kohde. Muita ovat esimerkiksi Studio Ilksen entisestä patriisiasunnosta muo-

Huikein kirjaan valituista kohteista taitaa olla Carlo Scarpan Tomba Brion -pyhäkkö.

vaama Tukholman hienostunut hotelli Ett hem, **Arne Jacobse-**nin suunnittelema Oxfordin yliopiston St Catherine's College sekä Bo & Wohlertin ihanainen Louisiana-museo.

Huikein kirjaan valituista kohteista taitaa olla **Carlo Scarpan** Tomba Brion -pyhäkkö, joka sijaitsee lähellä Italian Dolomiitteja. Siellä käyminen kuuluu jokaisen arkkitehtuurin vakavasti ottavan ammattilaisen ohjelmaan. Mieluiten sinne mennään yksin tai pienen ryhmän kanssa rauhassa sekä vierailun eteen asiaankuuluvaa vaivaa nähdessä.

Kirja nostaa vahvasti esille myös **Juhani Pallasmaan**, jota **John Clifford Burns** haastattelee ja jolle on henkilövalokuvan kera varattu kokonainen hänen kirjojaan ja kirjoituksiaan kiittävä aukeama. Pallasmaan mukaan hänen näkemyksiään ymmärretään paremmin kotimaan ulkopuolella, kuten Tanskassa, Yhdysvalloissa tai Australiassa. Pallasmaa saa kirjan lopussa näyttävän erikoismaininnan yhdessä muun muassa **Lina Bo Bardin**, **Richard Neutran**, **Oscar Niemeyerin**, **Donald Juddin**, **Wassily Kandinskyn** ja **Isamu Noguchin** kanssa.

Kinfolk ja Norm Architects tunnetaan monipuolisesta yhteistyöstään. He uskovat siihen, että rakennusten ja tilojen pelkkä visuaalinen miellyttävyyttä ei riitä. Tiloilta ja paikoilta täytyy edelleen voida vaatia kaikin aistein koettavuutta ja käsin kosketeltavuutta – todellista atmosfääriä.

Tarja Nurmi

Kinfolk & Norm Architects: The Touch – Spaces Designed for the Senses. Gestalten 2019. 288 sivua.

Alvar Aalto Uppsalassa

Aallon suunnittelema Västmanlands-Dalan osakunnan talo on käymisen arvoinen arkkitehtuurikohde, samoin kuin rauhallinen ja siisti Uppsalan kaupunki.

Västmanlands-Dalan osakunnan talo Uppsalassa on yksi kolmesta **Alvar Aallon** suunnittelema projektista, jotka toteutettiin Ruotsissa. Kaksi muuta ovat Artek-näyttelyrakennus Hedemorassa, joka tosin purettiin heti näyttelyn jälkeen, sekä asuin- ja toimistorakennus Avestassa. Aallolla ruotsin kielen taitoisena ei ollut suurempia ongelmia eläytyä ruotsalaiseen elämäntyyliin. Hän onnistui solmimaan Ruotsissa useita ystävyssuhteita kollegoidensa kanssa, joista tunnetuimmat olivat **Gunnar Asplund** ja **Sven Markelius**.

Uppsala on yliopistokaupunki, jossa on puhuttu suomea jo muutaman vuosisadan ajan. Uppsalan tulleiden suomalaisten elämä on pääasiassa liittynyt yliopistoon: siksi kantaväestön ja suomalaisten välit ovat siellä olleet sujuvampia kuin muualla Ruotsissa. Tästäkin syystä Uppsalan yliopiston

V-Dalan osakunnalla ei ollut ennakkoluuloja, kun se pyysi vuonna 1961 Alvar Aaltoa piirtämään uutta osakunnan taloa.

Talo valmistui vuonna 1965. Sitä suunniteltiin samanaikaisesti Finlandia-talon suuremman projektin kanssa. Aluksi Aallon työ sai Uppsalassa sekä myönteistä palautetta että kielteistä kritiikkiä rakennuksen liiasta modernisuudesta osittain historiallisessa ympäristössä, mutta pian kritiikki hävisi ja rakennuksesta tuli Uppsalan ehkä tärkein nykyajan rakennusmaamerkki. Talo epäilemättä vaikutti myös siihen, että Aalto on ollut yksi pidetyimmistä suomalaisista Ruotsissa.

Alkuperäistä raskaampi ilme

Uppsalan pääsee helposti junalla Tukholmasta. Uppsalan rautatieasemalta voi kävellä ensiksi Pohjoismaiden suurimmalle tuomiokirkolle, jonka sisälle on haudattu useita kuuluisuuksia, kuten Helsingin perustaja, kuningas **Kustaa Vaasa**. Tuomiokirkolta on vielä muutama sata metriä Aallon talolle. Sinne voi mennä joko Sysslomansgatania tai Sankt Larsgatania pitkin, ensimmäinen johtaa pääsisäänkäynnille.

MARKKU RAINER PELTONEN

Aallon rakennuksista seurataan lähinnä hänen tuotantonsa päätöitä, kuten Viipurin kirjastoa ja nyt Paimion parantolaa.

Molemmilla puolilla rakennusta kävijän silmään pistää ensimmäisenä julkisivuista ulospäin tunkeutuvat vertikaaliset ulokkeet, joille löytyy käytännöllinen selitys. Rakennuksen pääsalin Aalto halusi jaettavaksi, ja liikuteltaville seinille löytyi tilaa ainoastaan rakennuksen julkisivujen ulkopuolelta. Pääsisäänkäynnin yhteyteen on rakennettu vasta myöhemmin uusi sisäänkäyntikatos.

Osa pääsalista on tuettu 32 pylväällä. Alun perin se oli tyhjää tilaa, samoin kuin osassa Finlandia-taloa. Osakunnan taloudellinen tila oli kuitenkin surkea, joten osakunnan johto päätti rakentaa tämän katutasossa olevan tyhjän tilan ravintoloille ja liikkeille. Vuokramaksuista saadaan lisää tuloja osakunnan kassaan.

Sisääntulosta pääsee nousemaan portaita pitkin lämpiöön, jossa on muun muassa vaatenaulakot. Seuraavassa kerroksessa on jaettava pääsalin, jossa pidetään erilaisia tilaisuuksia lähes joka päivä. Salista pääsee klubitiloihin, ja sieltä nouseaan aaltomaisia puuportaita – jotka on rakennettu myöhemmin – kattoterassille, jossa on nykyään baari- tai ravintolatoimintaa ja vieraille istumatilaja.

V-Dalan osakunnan talon valmistumisesta on jo yli 50 vuotta. Katutasoon kyhätyn ravintolan ja liikkeiden rakentamiset ovat muuttaneet rakennuksen luonnetta alkuperäisestä ja tehneet siitä raskaamman näköisen. Aallon rakennuksista seurataan lähinnä hänen tuotantonsa päätöitä, kuten Viipurin kirjastoa ja nyt Paimion parantolaa. Hänen vähemmän tunnetuissa teoksissaan on pystytty toteuttamaan rakennuksen luonnetta vahingoittavia muutos- ja korjaustöitä ”kuutamotoinä” ilman kriittisiä keskusteluja.

Alvar Aalto -säätö ei ole vielä onnistunut saamaan Uppsalaa mukaan kaavailtuun Alvar Aalto -kaupunkiverkostoon.

Markku Rainer Peltonen

Pääsuunnittelijan pätevyystentti 15.10.2019

Rakennus-, LVI- ja kiinteistöalan henkilöpatenteutukset FISE Oy:n pätevydentoteamijärjestelmään kuuluva pääsuunnittelijan valtakunnallinen tentti järjestetään **Helsingissä, Oulussa ja Tampereella 15.10.2019**. Tentin järjestelyistä vastaa Suomen Arkkitehtiliitto SAFA.

Tentti on tarkoitettu kaikille niille pääsuunnittelijan pätevyyttä hakeville, jotka eivät voi korvata pätevyyttä kokemuksella.

Tentti koostuu kuudesta kysymyksestä. Tentin hyväksytysti suorittamiseksi tulee vastata kuudesta kysymyksestä valitsemaansa viiteen siten, että jokaisesta kysymyksestä kertyy pisteitä ja että saatujen pisteiden yhteismäärä on vähintään 60 prosenttia tentin maksimipisteistä. Hyväksytysti suoritettu tentti on voimassa viisi vuotta.

Tenttikysymyspankki ja kirjallisuusluettelo suositeltavasta kirjallisuudesta sekä pääsuunnittelijan pätevyyden edellytykset löytyvät verkkosivuilta www.safa.fi > Koulutus > Suunnittelijapätevydet.

Tentin hinta on 180 euroa + alv 24 %.

Ilmoittaudu tenttiin viimeistään 4.10.2019 osoitteessa www.safa.fi tai sähköpostitse (koulutus@safa.fi). Ilmoittautuessasi sähköpostitse muistathan ilmoittaa yhteystietosi, laskutusosoitteesi ja tenttipaikkakunnan.

Lisätietoa tentistä ja pääsuunnittelijan pätevyydestä saa osoitteesta www.safa.fi tai pätevyyslautakunnan sihteeriltä Pia Selroosilta, pia.selroos@safa.fi ja 041 528 2952.

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA

pääsuunnittelijan pätevyyden sihteerijärjestö

Sumun keskellä

Arkkitehtuurimuseon uuden Studio-näyttelytilan avaa klassikkoaihe, Paimion parantola.

Arkkitehdeille tutusta, uljaasta funkissairaalasta on esillä 14 valokuvaa ulkoa ja sisältä. Valokuvaaja **Tuomas Uusheimon** viime vuonna ottamat kuvat tarjoavat talosta uteliaisuutta herättävän muotokuvan: mäntymetsän ympäröimät valkoiset seinät nousevat nyt esiin sumun keskeltä. Paimio-valokuva sarja palkittiin Sony World Photography Awards 2019 -kilpailun ammattilaissarjassa.

Sumu luo kuviin uudenlaisen tunnelman. Valo vaikuttaa pehmeältä, eivätkä rakennuksen ääriviivat piirry täsmällisesti. **Aallon** arkkitehtuurille ominainen plastisuus ja muotojen pyöritykset hahmottuvat havainnollisesti. Myös yksityiskohdat nousevat hienosti esiin. Sisäkuviissa korostuvat kirkkaat värit, mikä antaa kontrastin sumuisen pehmeille ulkokuville.

Sumun keskellä kuvattuna Paimion parantolan arkkitehtuuri vaikuttaa ”hiljaisemmalta” kuin kirkkaassa auringonpaisteissa. Vahvojen varjojen luoma dramatiikka puuttuu. Sumuun kietoutunut valkoisuus ei luo mielikuvaa kliseisestä optimismista. Funkiksen yhteydessä on totuttu ajattelemaan,

” Haluan valokuvata rakennusten muistot.
– Tuomas Uusheimo

Tuomas Uusheimon näyttely ”Paimion parantola” on esillä Arkkitehtuurimuseon Studiossa 5.9.–24.11.2019.

että auringonpaisteessa hohtavat valkoiset seinät julistavat uuden ajan alkua ja uskoa tulevaisuuteen. Sumu muuntaa tämän mielikuvan mietiskeleväksi tunnelmaksi.

Myös laivavertaukset, joilla on totuttu kuvaamaan funkiksen ihannoivaa suhdetta tekniikkaan, saavat toisenlaista sisältöä laivan ajalehtiessä sumussa. Kaiken kaikkiaan tuttu arkkitehtuuri elää näyttelykuvissa raikkaasti.

Historia ei kadonnut

Valokuvaaja Tuomas Uusheimo kertoo, että sumuidea löytyi sattumalta. Kun hän aloitteli kuvauksia, sää sattui olemaan syksyisen sumuinen, ja hän oivalsi siihen sisältyvän uusia mahdollisuuksia.

Uusheimolle parantolaa ympäröivä metsikkö oli olennainen osa rakennusta. Arkkitehtuurin suhde luontoon ja rakennusta reunustavaan männikköön tulee valokuvissa esiin monitasoisesti. Metsikön puhdas ilma ja näkymät sairaalataloista luontoon toimivat alun perin osana paranemista.

Rationaali modernismi, suomalaisittain funkis, jota Alvar Aalto intomielisesti halusi edistää, kielsi historian merkityksen. Historia ei kuitenkaan kadonnut. Paimion parantolallakin on takanaan jo 86 vuotta erilaisia vaiheita. Uusheimo tarkastelee rakennuksia aina suhteessa niiden historiaan: ”Rakennukset kuljettavat menneisyyttä mukanaan. Haluan valokuvata niiden muistot”, valokuvaaja sanoo.

Uusheimo tunnetaan ja häntä arvostetaan uusimman arkkitehtuurin valokuvaajana. Hänen omat näyttelynsä ovat käsitelleet rakennettua ympäristöä eri näkökulmista. Hän on kuvannut muun muassa seurojen taloja, mistä tuloksena oli kirja.

Valokuvat uusimmasta arkkitehtuurista esittelevät rakennuksen yleensä ajanmukaisena ja hyvännäköisenä. Työn luonteeseen kuuluu, että valokuvat havainnollistavat onnistumisia. Uusheimon mielestä omassa näyttelyssä aineistoa tai aiheita ei tarvitse saada näyttämään miltään. Ilme syntyy ikään kuin vapaasti. Tärkeintä on tietenkin löytää se jokin, mikä kiehtoo minua, hän kuvailee.

Monin tavoin ajankohtainen

Paimion parantola on aiheena ajankohtainen, sillä rakennuksen tulevaisuus on epäselvä. Sairaaloitoiminta on lopetettu, eikä uutta omistajaa tai toimintaa ole vielä löytynyt. Opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla ollaan perustamassa säätiötä, joka vastaisi parantolan tulevista vaiheista ja modernismin merkkiteoksen säilymisestä osana kulttuuriamme.

KUVAT: TUOMAS UUSHEIMO

Studio on Arkkitehtuurimuseon uusi näyttelytila, jonka tarkoituksena on saada museoon esille ajankohtaisia aiheita. Näiden ohella Studioon halutaan tuoda kokeilevia, ennakolluottomia ja uusia yhteistyömuotoja kehittäviä ideoita. Uusi näyttelytila viestii virkeydestä ja halusta uudistaa toimintaa. Avausnäyttely tavoittaa hyvin ajankohtaisuuden ja tarjoaa samalla tuoreen näkökulman tuttuun aiheeseen.

Jorma Mukala
arkkitehti SAFA

Katsaus 2020

EHDOTA KOHTEITA!

Suomen arkkitehtuurin kaksivuotiskatsaus tarjoaa läpileikkauksen korkeatasoiseen kotimaiseen nykyarkkitehtuuriin. Ehdotustenne pohjalta, asiantuntijajuryyn arvioimana. Kiertonäyttely ja näyttelyjulkaisu esitellään yleisölle Arkkitehtuurimuseossa Helsingissä syksyllä 2020.

Haemme nyt 1.7.2017–31.12.2019 valmistuneita/valmistuvia rakennuksia, sisustuksia, maisemasuunnittelukohteita sekä yhdyskuntasuunnittelun osalta myös projekteja, joiden kaava tai muu suunnitelma on hyväksytty samana aikana. Esiteltävät työt valitsee asiantuntijajury.

Kohteita voivat ehdottaa niiden suunnittelijat ja kaikki muut arkkitehtuurista kiinnostuneet.

Ilmoita kohteita 31.12.2019 mennessä. Ehdotusaineistoa ja toimitustapaa koskevat ohjeet osoitteessa:

www.mfa.fi/ehdota

ARKKITEHTUURIMUSEO
SUOMEN ARKKITEHTILIITTO SAFA
ALVAR AALTO -SÄÄTIÖ

Jonathan Sergison.

Architecture Speaks! -luennot jatkuvat 27.11.2019

JONATHAN SERGISON / SERGISON BATES ARCHITECTS

Keskiviikko 27.11.2019

klo 13.15 Aalto-yliopisto (luentosali A1, Otakaari 1X, Espoo)

klo 18.00 Arkkitehtuurimuseo (Kasarmikatu 24, Helsinki)

THOMAS KRÖGER / THOMAS KRÖGER ARCHITEKTEN

Keskiviikko 4.12.2019

klo 13.15 Aalto-yliopisto

klo 18.00 Arkkitehtuurimuseo

METTE LANGE / METTE LANGE ARCHITECTS

Keskiviikko 11.12.2019

klo 13.15 Aalto-yliopisto

klo 18.00 Arkkitehtuurimuseo

BEATE HØLMEBAKK / MANTHEY KULA ARCHITECTS

Keskiviikko 15.1.2020

klo 13.15 Aalto-yliopisto

klo 18.00 Arkkitehtuurimuseo

SHEILA KENNEDY / KENNEDY & VIOLICH ARCHITECTURE

Keskiviikko 29.1.2020

klo 13.15 Aalto-yliopisto

klo 18.00 Arkkitehtuurimuseo

DIRK SOMERS / BOVENBOUW ARCHITECTUUR

Keskiviikko 12.2.2020

klo 13.15 Aalto-yliopisto

klo 18.00 Arkkitehtuurimuseo

"Mitä Suomen maisemaan tulee, niin se oli koko ajan ympärilläni.
Kun koin siitä välittyvän tasapainon, aloin myös ymmärtää millä
tavoin ihmisen täytyy ympäristöään käsitellä."

— ALVAR AALTO, 1972 —

Alvar Aalto, Otaniemi, kuva Alvar Aalto -säätio

Alvar Aalto -kierros Otaniemen kampuksella
Perjantai 27.9. kello 15.45–17, lähtö Dipolilta
Oppaana Arkkitehtuurimuseon tutkimuspäällikkö
FT Juhana Lahti. Tapahtuma on osa People Driven
City -seminaarin ohjelmaa. Englanninkielinen.
Kesto n. 45 minuuttia. Vapaa pääsy.

Luento: Taidehistorioitsija, FM Teija Isohauta:
Alvar Aallon jalostettu maisema
Keskiviikko 23.10. kello 18, Arkkitehtuurimuseo
10/5€, Museokortti

AJANKOHTAISET NÄYTTELYT

Alvar Aallon jalostettu maisema

Iso ja pieni näyttelysali 25.9.2019–12.4.2020

Arkkitehtuurimuseon ja Alvar Aalto-säätion yhteisnäyttely rakentaa kokonaiskuvan Aaltoon vaikuttaneista maisematekijöistä ja hänen tavoistaan tulkita ja muovata ympäristöä rakentamisen keinoin.

Tuomas Uusheimo: Paimion parantola

Studio 5.9.–24.11.2019

Studio on uusi näyttely- ja tapahtumatila Arkkitehtuurimuseon ensimmäisessä kerroksessa. Vapaa pääsy.

Arktisia unelmia

Saamelaismuseum Siida, Inari 17.04.–27.10.2019

TAPAHTUMAT

Keskiviikko 25.9. kello 18

Wood Works: Challenges and Excellence

Johannes Rebhahn (Wiehag Timber Construction)

Kimmo Lintula (K2S)

Yhteistyössä: Aalto-yliopisto ja ympäristöministeriö.

Englanninkielinen. Vapaa pääsy.

Keskiviikko 2.10.2019 kello 18

Elina Standertskjöldin jäähyväisluento:

Paljonpuhuvia viivoja ja merkityksellisiä sanoja

Arkistonhoitaja, FL Elina Standertskjöldin jäähyväisluennolla tutustutaan Arkkitehtuurimuseon kokoelmissa oleviin piirustuksiin, joiden historiallinen merkitys on osoittautunut arveltua suuremmaksi. Vapaa pääsy.

Kesän lopulla keskusteltiin kaupungin kehityksestä ja purkuvimmasta sekä haastateltiin Mikko Heikkistä ja Ilmari Lahdelmaa.

► HELSINGIN SANOMAT 7.9.2019

Arkkitehti **Mikko Heikkinen**, 70, tekee paljon yhteistyötä kuvataiteilijoiden kanssa: ”Kiinnostus on ollut molemminpuolista, ja vaikutus varmaan kumpaankin suuntaan”:

// Heikkisen ja Komosen arkkitehtitoimisto on saanut suurimman osan töistään voittamalla arkkitehtuuri-kilpailuja, kuten kaikki menestyneet toimistot Suomessa. Heikkinen vitsailee olevansa kilpailuaddikti. Kilpailusuunnitelman tekemiseen kuuluu vaihtoehtojen kokeileminen ja ratkaisun etsiminen, ja ’joskus päästään flow-tilaan, jossa työ tuntuu ohjaavan itseään’. ’Voin kuvitella, millainen innostus esimerkiksi Ala-arkkitehdeilla on ollut, kun palaset ovat loksahaneet paikoilleen Oodin kilpailua tehtäessä’, Heikkinen arvelee.”

HELSINGIN SANOMAT 24.8.2019

Professori **Ilmari Lahdelma**, 60, puolustaa avoimia arkkitehtuurikilpailuja: ”Arkkitehtuurin innovaatiot, uudet kehitysaskeleet syntyvät yleisissä kilpailuissa”:

// Omina lempitöinään Lahdelma mainitsee Soinisen koulun Pukinmäessä Helsingissä ja Merikeskus Vellamon Kotkassa. Kouluja hänen piirustus-pöydällään on ollut monia, nytkin Heinolaan. ’Koulut ovat muutostilassa, johon arkkitehtuuri voi tarjota monia ratkaisuja’, hän arvioi. ’Koulut kuten toimistotkin ovat nykyään pääosin avoimia tiloja, joissa on rauhallisia työnurkkauksia työryhmyöskentelyä tai keskittymistä vaativia töitä varten.”

YLE 26.8.2019

Rakennusten purkubuumi aiheuttaa hiilipiikkejä – ”Mittavakin korjaaminen on ekologisempaa kuin uuden rakentaminen”:

// Arkkitehtiliiton puheenjohtajan **Henna Helanderin** mukaan rakennuksia puretaan usein turhaan ja ympäristön kustannuksella. ’Rakennukset, joissa on betonirungot, tulisi korjata, ei purkaa.’ ’Mittavakin korjaaminen on ekologisempaa kuin uuden rakentaminen. Betonirungot ovat usein helposti säilytettävissä. Hyvällä arkkitehtuurilla rakennuksia voidaan korjata nykypäivän vaatimuksia vastaaviksi. Betonirunkoa voi laajentaa tai siihen voi tehdä aukkoja. Se on ikään kuin kehysrakenne, jota on legojen tapaan mahdollista muokata.”

► HELSINGIN SANOMAT 8.9.2019

Helsingin tulevaisuus tiivistyy yhteen kuvaan: Pasilan ja Kalasataman väliin on jo alkanut syntyä kaupungin uusi pääkatu:

// Toimistotalojen pohjakerroksia voisi kaupungin mielestä avata yleisölle sijoittamalla niihin erilaisia palveluita ja ruokapaikkoja. ’Että saataisiin ikään kuin avattua sitä ajattelua, mitä synergiaetuja eri toimijat voisivat saada toisiltaan. Nyt siellä on toisistaan irrallaan olevia työpaikkojen ja kulttuuripalveluiden alueita.’ – – Lähellä ovat myös entisen sähkö- ja kaasulaitoksen sekä teurastuslaitoksen kulttuurikeskustat Suvilahti ja Teurastamo. Näiden välisiä yhteyksiä kaupunki haluaa vahvistaa. ’Haluamme tuoda niitä henkisesti lähemmäs toisiaan ja parantaa niiden välisiä kulkuyhteyksiä’, **Tiia Ettala** sanoo.”

Tutkimustuloksia keittiön käytöstä

Arkkitehtiutisten numerossa 22/1967 esiteltiin tutkimustuloksia perheasuntojen keittiötilojen käytöstä. Teksti on lyhennelmä Kotitalouskeskuksen luentopäivillä syyskuussa 1967 pidetystä esitelmästä.

Kodinhoitoon liittyvät työt tehdään usein keittiössä. Yhdeksän emäntää kymmenestä silittää usein keittiössä. Ompelukoneen omistavista perheenemännistä 42 % ompeli keittiössä. Koska keittiössä ei ole riittävästi tilaa näille töille ja niissä tarvittaville välineille, olisi toivottavaa, että perheasunnoissa varattaisiin tilaa myös kodinhoitotöitä varten joko keittiöön, missä useat perheenemännät haluavat edelleen nämä työt tehdä, tai mieluummin keittiön läheisyyteen sijoitettuun työhuoneeseen, apukeittiöön, jonne voitaisiin keskittää kaikki vaatehuoltoon liittyvät työt.

[--]

Asumisahtautta osoittaa se, että keittiössä jouduttiin nukkumaan, vaikka sitä ei pidetty suotavana. Tiedusteltaessa perheenemänniltä, mitä toimintoja he haluaisivat keittiössä suorittaa, oli yleisenä piirteenä havaittavissa, että keittiön toivotaan lähinnä palvelevan ruokatalouteen liittyviä toimintoja. Muille toimintoille haluttaisiin tarkoituksenmukaisempia työskentelytiloja. Osa perheistä kuitenkin viihtyy keittiössä, kunhan se on riittävän tilava.

Keittiön päivittäiseen käyttöaikaan vaikuttaa perheenemännän ansiotyö, jossaan ei niin paljon, kuin saattaisi olettaa. Kun perheenemäntä oli kotona, oli keittiön päivittäinen käyttöaika keskimäärin 6 t 22 min, josta varsinaisiin ruokataloustöihin kului aikaa 3 t 25 min. Kun perheenemäntä kävi ansiotyössä, käytettiin keittiötä vastaavasti 4 t 43 min, josta ruokataloustöihin kului aikaa keskimäärin 2 t 34 min.

Suurena epäkohtana emännät pitivät keittiön sijoittamista pohjasuunnitelmaan siten, että ainoa kulkutie sinne käy olohuoneen kautta. Suurin osa tällaisen ratkaisun omistavista emännistä toivoi yhteyttä suoraan eteisestä. Yhteys keittiöön olohuoneeseen on myös toivottavaa senkin takia, että keittiössä työskentelevä emäntä voi olla yhteydessä olohuoneen puolella oleviin muihin perheenjäseniin.

[--]

Minimimitoitukselle perustuvaan keittiöön on mahdotonta sijoittaa suurempia koneita tai laitteita, jotka vaativat lattia-alaa. Vaikka kotitaloustyötä helpottavia koneita olisi taloudellisessa mielessä mahdollisuus hankkia, on niiden sijoittaminen kerrostaloasunnon keittiöön vaikeata, jopa mahdotonta jonkin säilytys- tai työskentelytilan siitä kärsimättä.

noin **50** vuotta sitten

Hallitus buustaa asumista

Asuminen sai Antti Rinteen hallitusohjelmassa huomiota peräti kahdeksan sivun verran. Kiinnostavaa on, että asiaa on tarkasteltu perinteistä asuntopolitiikkaa laajemmin, niin ilmastomuutoksen, kaupunkikehityksen kuin rakentamisen laadunkin kannalta.

Hallitus haluaa rakentaa hiilineutraalia yhteiskuntaa ennen muuta pienentämällä rakentamisen, maankäytön ja liikenteen hiilijalanjälkeä ja tukemalla kestävästä yhdyskuntarakennetta. Keinoina mainitaan maankäyttö- ja rakennuslain uudistus, puurakentamisen ja vähähiilisen rakentamisen edistäminen, asuinrakennusten korjausten tukeminen ja jälleen kerran sisäilmaongelmiin puuttuminen.

Kaupunkisuunnittelu sisältää lähtökohtaisesti kolmenlaisia peruselementtejä. Se mahdollistaa. Se rajoittaa. Se hakee toteuttamiskelpoisia ratkaisuja eri suuntaan vetävien intressien välillä. Kaikkia niitä tarvitaan pyrittäessä hiilineutraaliin yhteiskuntaan. On hyvä, että tämä yhteys on tunnistettu hallituksen asumista koskevista linjauksista.

Kehitystä tulisi kyetä ohjaamaan samanaikaisesti sekä ylhäältä alas että alhaalta ylös. Maankäyttö- ja rakennuslain

uudistamisella on tässä iso rooli. Kuntien kaavoituspolitiikan pitäisi jo nyt kyetä huolehtimaan siitä, etteivät päiväkohtaiset intressit tarve kauemmas ulottuvia strategisia tavoitteita, esimerkiksi juuri ilmastomuutoksen hillinnän edellyttämiä reunaehjoja.

Hallitusohjelmassa kestävästä kaupunkikehitystä tavoitellaan usealla kärjellä. Asuntopolitiikkaan haetaan pitkäjänteisyyttä kahdeksanvuotisella kehittämisohjelmalla. Isojen kaupunkiseutujen maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskevaa sopimusmenettelyä jatketaan, ja niiden aikajännettä pidennetään nykyisestä hallituskauden mitasta 12 vuoteen. ARA-tuotantoa kehitetään kohtuullistamaan asumisen hintaa ja helpottamaan työvoiman liikkuvuutta. Myös asunnottomuuden torjuntaa jatketaan.

Uuden hallitusohjelman innoittamana on käyty reipasta keskustelua kaupungistumisesta ja asuntomarkkinoista. Aiheellisesti on kannettu huolta nopeasti syvenevästä railosta kasvukeskusten ja väestöään menettävän Suomen välillä. Jälkimmäisessä omistusasunnot menettävät arvoaan ja vuokra-asuntoja uhkaa purkaminen. Suurimmissa kaupungeissa keskittuloisenkin asumisura uhkaa pysähtyä ensimmäiselle askelmalle, kun varat eivät riitä enempään.

Uutena piirteenä keskustelussa on somessa viihtyvien ekonomistien tarve kyseenalaistaa tirkistysluukuistaan, miten asioita nykyään hoidetaan. Tässä muutamia esimerkkejä: Yhteiskunnan tukema asuntotuotanto lisää segregatiota. Kaavoitus on tehokkuuden este ja syy asuntojen kalleuteen. Vihreää on väärässä paikassa ja liikaa. Enemmän tiiveyttä saadaan korkeammilla rakennuksilla.

Aina on virkistävää, kun kaupunkisuunnittelun itsestäänselvyyksiä haastetaan ja ratkaisujen perusteita törmäytetään

” Ihmisten asumispreferensseissä keskusta-asumisen suosio kasvaa.

”

Suurimmissa kaupungeissa keskituloisenkin asumisura uhkaa pysähtyä ensimmäiselle askelmalle, kun varat eivät riitä enempään.

eri tieteenalojen löydöksiin. Siksi keskustelu kaupunkitaloudesta asumisenkin yhteydessä on hyödyllistä. Metsään kuitenkin mennään, kun kaupunkikehittämisen monimutkaista kudelmaa yritetään selittää yksinkertaisten ja yksittäisten ilmiöiden kautta.

Asumisen kohtuuhintaisuus ja laatu ovat kaupunkien menestyksen avainasioita, kysyntää vastaavan asuntotarjonnan ohella. Ihmisten asumispreferensseissä keskustasumisen suosio kasvaa. Keskustassa tonttimaata on rajallisesti ja kysynnän tyydyttäminen lisää painetta tiivistämiseen. Se puolestaan voi olla ristiriidassa lähiluonnon, kaupunkiekologian ja ympäristöterveyden kanssa. Jossakin vaiheessa myös kaupunkiympäristön koettu laatu alkaa laskea. Negatiiviset ulkoisvaikutukset ylittävät tiivistämisestä saatavan hyödyn.

Asuntopolitiikkaa kritisoivien ekonomistien hampaissa on viime aikoina ollut ARA. Se ja erityisesti edeltäjänsä Asuntohallitus ovat pitäneet yhtenä tehtävänäään edistää asumisen hyvää laatua. Vanhoja arava-asuntoja pidetään edelleen asuttavuudeltaan parempina kuin vastaavana aikana rakennettuja kovan rahan asuntoja.

Nykyään ARAn ohjaus painottuu hintakontrolliin ja tuki rajoittuu vuokra-asuntoihin. Huoneistojen keskipinta-alat ovat pienentyneet niissäkin, mutta varsinkin sijoittajavetoisissa omistusasuntohankkeissa tehoneliöillä keinottelu on tavallista. Parempaan ei aina näköjään päästä loppukäyttäjille kaupiteltavissa asunnoissaan, kun silmäilee mainosten väkinäisiä pohjaratkaisuja. Lisää kaupunkia -liike on tullut tutuksi kaupunkitiiveyden puolestapuhujana. Kansalaisaktivismia tarvittaisiin myös *Lisää laatua asuntoihin* -tavoitteelle, joskus jopa kaupunkitiiveyden vastavoimanakin.

Maankäyttö - ja rakennuslaki

6.11. klo 13–17 Helsingissä
Verkossa
Ilmainen

Tilaisuuden avaus

Rakennusvalvonta ja rakennuslupajärjestelmä muutoksessa
erityisasiantuntija Lauri Jääskeläinen, ympäristöministeriö

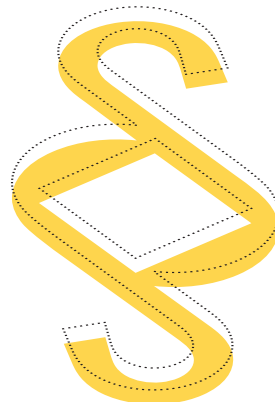
Yksi kuntakaava joustavoittaa kaavoitusta
erityisasiantuntija Juha Nurmi, ympäristöministeriö

Vähähiilisen rakentamisen arviointimenetelmä
senior sustainability specialist Jessica Karhu,
Green Building Council Finland

Ilmastotavoitteita edistävä yleiskaava
asemakaavapäällikkö Kari Nykänen, Oulun kaupunki

Paneeli ja loppukeskustelu
arkkitehti SAFA Asko Takala, Sivén & Takala Arkkitehdit
hankesuunnittelupäällikkö Ifa Kytösaho, Vantaan kaupunki
tj Miimu Airaksinen, Rakennusinsinöörien Liitto RIL

Ohjelma, lisätietoa
ja ilmoittautuminen
www.safa.fi

LASSI HÄKKINEN | LAHDEN KAUPUNKI

Ihmisläheinen kaupunkisuunnittelija

Virkamiehet eivät missään nimessä saa asua lasitornissa.

Armi Patrikainen on Lahden kaupungin kaupunkikuva-arkkitehti. Aiemmin hän on työskennellyt muun muassa Arkkitehtitoimisto Lukkaroisella ja Lahden kaupungin kaavoitusarkkitehtina.

Miksi päätit kouluttautua arkkitehdiksi?

– Kiinnostuin arkkitehdin ammatista lukiossa kuvaamataidon opettajan kannustuksesta. Hän suositteli ammattia, koska olin hyvä piirtämään. Sitä ennen en tiennyt alasta mitään. Perheessäni tai lähisuvussani ei ole arkkitehteja.

Arkkitehdin työssä saa olla tekemisissä rakennetun ympäristön kanssa, mikä tuntui kiinnostavalta: rakennettu ympäristöhän koskettaa kaikkia ja vaatii konkreettista suunnittelua. Opintojen alussa käsitykseni ammatista oli ruusuinen. Kuvittelin, että arkkitehdit vain piirtävät kauniita taloja. Työnkuva selvisi vasta myöhemmin.

Opiskelit arkkitehdiksi 1990-luvulla. Nykyisin monet arkkitehtiopiskelijat saavat töitä jo ennen valmistumista, mutta millainen tilanne oli sinun opiskeluaikanas?

– Aloitin opiskelun Oulun yliopistossa vuonna 1990, ja silloin Suomeen iski rakennusalan pahin lama. Työt loppuivat kokonaan. Varsinkaan ensimmäisinä opiskeluvuosina arkkitehti-toimistoissa ei ollut lainkaan töitä tarjolla. Se oli todella suuri

muutos, sillä aiemmin oli puhuttu, että jo ensimmäisen vuoden opiskelijat pääsivät töihin.

Keskityin opiskeluihin ja tein muita töitä. Koin myös kriisin, että opiskelenko sittenkään oikeaa alaa. Vasta 1990-luvun loppupuolella aloin kunnolla saada oman alan töitä.

Ennen nykyistä virkaasi työskentelit vuosia kaavoitusarkkitehtina. Oletko aina halunnut työskennellä kaupunkisuunnittelun parissa?

– En ole kovinkaan kiinnostunut detaljitason rakennussuunnittelusta. Kaupunkisuunnittelussa viehättää kokonaisvaltaisuus. Se ei ole liian tarkkaa, mutta täytyy kuitenkin pohtia yksityiskohtia ja lopputulosta. Minua kiehtoo myös kaupunkisuunnitteluprosessin pitkäjänteisyys: lopputulosta ei näe heti yhtä konkreettisesti kuin rakentamispuolella, vaan se muodostuu ajan kanssa.

Mitä työnkuvaasi kuuluu?

– Työhöni kuuluu todella paljon opettelua. Työskentelen tällä hetkellä Lahdessa rakennuslupapuolella, joten hoidan myös lupa-asioita. Minun täytyy perehtyä lupaprosesseihin ja yrittää pysyä ajan tasalla lainsäädännöstä. Tulevaisuudessa haasteita asettaa esimerkiksi kaupunkimallien kehittäminen tietomallien pohjalta.

Kaupunkikuvallisesti herkkimmät ja merkittävimmät ympäristöt ovat niitä, joita olen eniten luvittamassa. Lisäksi työhöni kuuluu asiakkaiden ohjausta ja neuvontaa. Olen myös kaupunkikuva-asiantuntijana useissa yhteistyöryhmissä ja toimin kaavoituksen yhteyshenkilönä. Yhteistyöryhmissä etuna on pitkä työhistoriani Lahden kaupungilla, sillä mukana on minulle tuttuja ihmisiä. Verkostot ovat siis valmiiksi olemassa.

Millaista on hyvä kaupunkisuunnittelu?

– Lähimpänä ajatusmaailmaani ovat **Jan Gehlin** kaltaiset henkilöt, jotka suunnittelevat ihmisläheistä kaupunkia. Suunnittelussa täytyy muistaa ottaa huomioon pienin mittakaava. Se on monesti unohtettu, eikä detaljointi ole välttämättä sitä tasoa, mitä toivoisi. Esimerkiksi **Otto-livari Meurmanin** asemakaavojen pohjalta rakennetut kaupunkiympäristöt ovat mitta-kaavaltaan äärimmäisen miellyttäviä.

Kaupunkisuunnittelussa on oleellista huomioida ympäristö, sillä se on tärkeä osa kaupunkia. Ilmastonmuutoksen myötä esimerkiksi hulevesiongelmia lisääntyvät, ja niitä pahentaa kaupunkien tiivistyminen. Kaupungin vihreä suunnittelu on todella tärkeää. Miellyttävä kaupunkiympäristö muodostuu siitä, kun kaikki asiat ovat tasapainossa.

Kaupunkisuunnitteluun liittyy useita osapuolia, kuten asukkaat, maanomistajat ja yritykset. Voiko kaikkien näkökulmat ja tarpeet ottaa huomioon?

– Kaupunkisuunnittelu on kompromissien tekemistä. Se on valintoja, kaikkia ei voi miellyttää. Tärkeää on mahdollisimman varhaisessa vaiheessa suunnitteluprosessia huomioida ihmisten näkökulma ja käyttää erilaisia osallistamismenetelmiä. Kaupunkia kuitenkin suunnitellaan ihmisiä varten.

Miten suunnittelijoiden ja asukkaiden välistä luottamusta voisi lisätä?

– Avoimuudella ja keskusteluyhteydellä, johon asukkailla täytyy olla mahdollisimman matala kynnyks. Virkamiehet eivät missään nimessä saa asua lasitornissa ja olla vaikeasti tavoitettavia. Voimme tarjota keskustelukanavia ja keinoja tiedon saamiseksi esimerkiksi verkossa.

Mitä elämäsi mahtuu työn lisäksi?

– Lenkkeilyä, luonnossa liikkumista ja lukemista. Olen jälleen muutaman vuoden ajan harrastanut taiteen tekemistä, maalannut ja piirtänyt elävää mallia. Taide on henkireikä, sillä työle on oltava vastapaino. En halua viedä töitä kotiin tai miettiä työasioita vapaa-ajalla.

Taavi Lindfors

SAFAn apurahat on jaettu

SAFA jakoi apurahoja yhteensä 12 000 euroa seuraavasti:

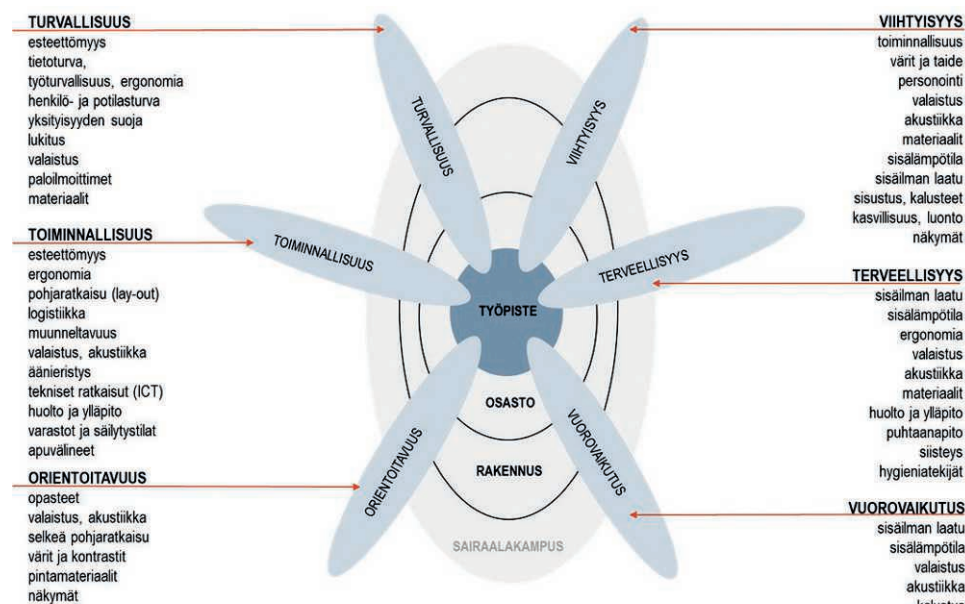
Kannustus- ja avustusrahasto

- **arkkitehti Iris Andersson, 2 750 euroa**
Välimeri-aiheisista akvarelleista, valokuvista, mittapiirustuksista ja tekstiotteista koostuvan kiertävän näyttelyn kokoamiseen ja järjestelyihin.
- **arkkitehti Martino De Rossi, 250 euroa**
9th AISU CONGRESS (11.–14.9.2019): The Global City – The Urban Condition as a Pervasive Phenomenon -konferenssin kuluihin.
- **arkkitehti Joona Hulmi, 1 500 euroa**
Väitöskirjatutkimuksen ”Ajallisuus ja arkkitehtuuri – ajalliset merkitykset nykyarkkitehtuurin kokemisessa” käynnistämiseen 10/2019.
- **arkkitehti Pekka Hänninen, 4 000 euroa**
Ekologisesti kestävämmän rakentamisen tietokirjan viimeistelyyn.

Kirmo Mikkolan rahasto

- **arkkitehti Ulla Engman, 1 000 euroa**
Residenssimatkan ja -työskentelyn kuluihin Pariisissa 4/2020.
- **arkkitehti Tuula Jeker, 1 500 euroa**
Taiteelliseen työskentelyyn Ilmatila ry:n hankkeissa.
- **arkkitehti, TAM Antti Turkko, 1 000 euroa**
Taiteellisen työskentelyn välineitä ja materiaaleja varten.

Työtilat käytettävyyden mukaan

Väitöskirja tarkastelee hoito- ja hoivatiiloja erityisesti henkilökunnan näkökulmasta. Tutkimuksen tulokset tukevat yleisesti työtilojen suunnittelua.

Akkitehti **Leena Aalto** väitteli toukokuussa Aalto-yliopiston insinöörityötekniikan korkeakoulussa, rakennustekniikan laitoksella aiheesta *Käytettävyystekijöiden huomioiminen sairaala-, perusterveys- ja vanhustalvalurakennusten työtiloissa*. Aalto työskentelee Työterveyslaitoksella vanhempana asiantuntijana työhyvinvointiin ja -tiloihin liittyvissä hankkeissa. Hänen väitöskirjansa koostuu neljästä erillisestä tapaustutkimuksesta ja niiden yhteenvedosta.

Rakentamisen ja suunnittelun kiristyneet aikataulut eivät aina takaa riittävää perehtymistä käyttäjien tarpeisiin. Aalto käsittelee väitöskirjassaan tilojen toiminnallisuutta ja käytettävyyttä sekä niiden eroja. Monien uusien sairaaloiden toiminnallisuuden kehittämisessä on käytetty teollisuudesta lähtöisin olevaa Lean-ajattelua ja prosessien mallintamista. Näin voidaan suunnitella tiloja, jotka auttavat kohdistamaan henki-

lökunnan työaikaa varsinaisiin työtehtäviin ja parantamaan asiakkaan saamaa palvelua.

Aallon mukaan tilatehokkuus ja tekninen toiminnallisuus eivät vielä välttämättä tarkoita käytettävyyden lisääntymistä. Käytettävyyteen sisältyy aina tilojen käyttäjien kokemus. Käytettävyyttä voidaan kehittää osallistavilla menetelmillä, joissa tilan tulevat käyttäjät otetaan mukaan suunnitteluprosessin eri vaiheisiin. Sairaalan ja terveydenhuollon tilat ovat suunnittelun kannalta erityisen haasteellisia, koska tiloja käyttävät monet eri käyttäjäryhmät, joilla voi olla niiden suhteen hyvin erilaisia tarpeita.

Henkilökunnan kannalta käytettävyys tarkoittaa sitä, kuinka hyvin työntekijät kokevat pystyvänsä tekemään työnsä heille osoitetuissa tiloissa. Aallon mukaan rakennuksen hyvä käytettävyys syntyy siitä, että tiloissa toimiminen koetaan luontevana eivätkä tilaratkaisut hankaloita työntekoa.

lääkäiden työntekijöiden osuus kasvaa

Väestöennusteen mukaan työikäisen väestön määrä laskee, mutta toisaalta yli 65 vuotta täyttäneiden työntekijöiden

osuus kasvaa. Työtilojen suunnittelulla on vaikutusta työurien pidentymiseen ja työntekijöiden hyvinvointiin. Hyvällä suunnittelulla voidaan kompensoida ikääntymisen mukanaan tuomia haasteita. Muun muassa työtilojen ergonomia, hyvä valaistus ja akustiikka sekä taustahälyn vähentäminen tukevat seniori-ikäisten työntekijöiden työtä. Erityisesti terveydenhuollon tiloissa oleellisia ovat hyvä sisäilma ja säädettävä sisälämpötila sekä siisteys ja helposti puhtaana pidettävät pintamateriaalit.

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunta voi joutua työssään haastaviin tilanteisiin ja kohtaamaan myös väkivaltaisesti käyttäytyviä asiakkaita. Työntekijät pitävätkin turvallisuutta yhtenä tärkeimmistä käytettävyyteen vaikuttavista tekijöistä.

Työtilojen suunnittelussa on suuntauksena monitilaympäristöt sekä erilaisten toimintojen yhdistäminen samaan rakennukseen. Tällaiset tilaratkaisut merkitsevät suuria muutoksia erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan työhön, joka poikkeaa tyypillisestä tietotyöstä.

Kaikkia sote-palveluita ei voida siirtää uusiin rakennuksiin, vaan myös vanhoja tiloja joudutaan korjaamaan ja muuntelemaan, jotta ne vastaavat tämän päivän vaatimuksia. Käytettyvyystekijät on syytä ottaa huomioon ennen olemassa olevien tilojen korjaamista, jotta henkilökunnan työtä voidaan tukea.

Yhtenä mahdollisuutena sote-tilojen muunneltavuuteen nähdään modulaarinen (lisä)rakentaminen. Aallon mukaan henkilökunta ei kuitenkaan kokenut modulaarisia tiloja helposti muunneltaviksi ja suhtautui niihin väliaikaisina ratkaisuihin. Niitä kuitenkin pidettiin toimivina työtiloina.

Toimintakustannuksista säästöä

Sekä uudisrakennusten suunnittelussa että vanhojen tilojen korjausten suunnittelussa tulisi panostaa tilojen käytettävyyteen. Työtiloja tulee tarkastella turvallisuuden, toiminnallisuuden, terveyden, viihtyisyyden ja vuorovaikutuksen kannalta. Näiden aihealueiden painotus voi vaihdella eri suunnittelukohteissa toiminnan tarpeiden perusteella.

Aallon mukaan toiminnallisuus tulee sisällyttää osaksi myös korjausrakentamisen kustannustarkastelua. Palveluasumista koskevassa esimerkissä kustannuslaskelmat muuttuivat merkittävästi, kun otettiin huomioon toimintakustannukset. Korjausvaihtoehto, joka oli tilojen korjauskustannusten osalta muita vaihtoehtoja huomattavasti kalliimpi, osoittautui halvimmaksi, kun mukaan laskettiin säästöt toimintakustannuksissa.

Toimintakustannuksista syntyvä mahdollinen säästö tulee kuitenkin kohdistaa palvelun laadun parantamiseen ja henkilökunnan työkuorman vähentämiseen, ei henkilöstöleikkauksiin. Muutoin kehittämistoimista saatu säästö voidaan menettää.

Ira Verma

Työtilojen suunnittelulla on vaikutusta työurien pidentymiseen ja työntekijöiden hyvinvointiin.

ET VOI PYSÄYTTÄÄ AIKAA.

MUTTA VOIT valita rakennuskohteeseen oven, joka kestää haastavissakin olosuhteissa pitkään. LAMI-ovien huippuominaisuuksia ovat muun muassa kosteuden- ja vedenkestävyys, hygieenisuus, kemikaalien ja korroosion kesto sekä iskunkestävyys.

Tutustu valikoimaamme: WWW.LAMIDOORS.COM

MUOVILAMI OY – Hygieenisii LAMI-ovia yli 50 vuoden kokemuksella ja ammattitaidolla

member+

Jäsenetuja akavalaisille

Akavalaisten jäsenetupalvelu Member+:n varauskalenterissa on jo avoinna vuoden 2020 ensimmäinen neljännes. Kalenterissa on vapaita kohteita myös syksyllä ja vuodenvaihteeseen.

Pallas-Yllästunturin kansallispuiston ja Ylläksen hiihtokeskuksen sekä latuverkoston kupeessa sijaitseva Hotelli Ylläsrinne sopii lomailuun ympäri vuoden. Hotelli Ylläsrinne tarjoaa Member+-käyttäjille ympäri vuoden päivän hinnoista 20 prosentin alennuksen. Majoitushintaan kuuluu aamiaisbuffet, langaton wifi-yhteys, kuntosali ja iltasauna.

Luontoon, liikuntaan ja hyvinvointiin keskittyvä nuoriso- ja vapaa-ajankeskus Pikku-Syöte tarjoaa puitteet monipuoliseen toimintaan ja rentoutumiseen tunturimaisemissa. Pikku-Syöte tarjoaa Member+-käyttäjille 15 prosentin alennuksen majoitushinnoista ajalla 1.11.2019–29.2.2020 ja 1.5.–31.8.2020 sekä 10 prosentin alennuksen hissilipuista majoituksen yhteydessä.

Lisää alennuksia löytyy osoitteesta **memberplus.fi**.

SAFA-TEK-yhteisjäsenen edut

SAFA-TEK-yhteisjäsenet saavat käyttöönsä lukuisia etuja. Yhteisjäsenelle kuuluvat SAFAn jäsenetujen lisäksi kaikki TEKin jäsenedut lukuun ottamatta Talentum-lehtipakettia ja KOKO-kassan jäsenyyttä. Etuihin kuuluvat muun muassa *TEK-lehti*, lakkoavustukset, työmarkkinatutkimus, TEKin sähköinen matrikkeli sekä Akavan ja sen neuvottelujärjestöjen YTN:n tai JUKOn jäsenyys ja edunvalvonta.

Yhteisjäseniä autetaan kaikissa työolainsäädäntöön liittyvissä tilanteissa, kuten työsopimuksen laatimisessa ja kiistatilanteissa. Yrittäjiksi aikoville ja yrittäjinä toimiville annetaan neuvontaa yrityksen perustamiseen liittyvissä asioissa ja työoikeudellisissa asioissa sekä avustetaan osakassopimusten tarkastamisessa.

TEKin jäsenet saavat lakimiehiltä perhe- ja perintöoikeudellista neuvontaa esimerkiksi avioehtosopimuksissa, avioerossa ja perinnönjaossa. TEKin lakimiehet eivät hoida perhe- ja perintöoikeudellisia riita-asioita, tee verosuunnittelua eivätkä laadi asiakirjoja.

Tutustu TEKin täydennyskoulutuksiin

SAFA-TEK-yhteisjäsenen on mahdollista osallistua TEKin täydennyskoulutuksiin. TEK on perustajajäsenenä FITech-verkostoyliopistossa, joka tarjoaa maksutta seitsemän tekniikan alan yliopiston opintoja ohjelmoinnista, tekoälystä, koneoppimisesta ja digitalisaatiosta.

Syksyllä käynnistyvä opintotarjonta sopii erityisen hyvin työelämässä oleville aikuisille, joilla on jo aikaisempia korkeakouluopintoja. Opintoja voi tehdä joustavasti töiden ohessa, sillä monet kurssit toteutetaan etäopintoina verkossa.

FITechin kurssitarjontaan voi tutustua osoitteessa **www.fitech.io/programmes-courses**.

”Arkkitehtuurimuseon säätiön on aika luopua Puistokadun huvilasta. Se on tärkeä osa Suomen Rakennustaiteen museon historiaa, mutta säätiön resurssit on keskitettävä nykyisiin ja tulevaisuuden tiloihin.”

— PIRJO SANAKSENHAHO, ARKKITEHTUURIMUSEON SÄÄTIÖN HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA —

Arkkitehtuurimuseo etsii tarjousten perusteella Kaivopuistossa sijaitsevalle kiinteistölleen uutta omistajaa.

Ida Aalbergin huvilana tunnettu, arkkitehtonisesti arvokas huvila (920 k-m², Puistokatu 4) on kulttuurihistoriallisesti merkittävä suojelukohde. Sen rikas arkkitehtuuri kantaa jälkiä eri vuosikymmenten vaiheista.

Huvilan on suunnitellut kartanpiirtäjä Carl Henrik Nummelin 1881. Arkkitehtuurimuseon vuokrakäyttöön huvila siirtyi 1957, jolloin toisen maailmansodan aiheuttamat vauriot leimasivat yhä huvilan julkisivua, ja rakennuksen purkamista harkittiin. Museosäätiö osti huvilan 1959. Vuoden 2010 jälkeen huvilassa on tehty rakennushistoriaselvitys ja korjaussuunnitelma, jonka pohjalta on tehty korjauksia.

Huvila myydään peruskorjattavaksi. Uudella omistajalla tulisi olla sekä resursseja että yhteiskunnallista kiinnostusta aktivoida kiinteistön käyttöä ja kunnostaa sen ilme perintöä kunnioittaen. Asemakaavan (kulttuurikäyttö) ja tontinvuokrasopimuksen ehdot täyttävien ostotarjousten arviointi käynnistetään ilmoittautumismenettelyllä.

Rakennuksen myy Arkkitehtuurimuseon säätiö. Kohteen maanvuokrasopimus tehdään Helsingin kaupungin kanssa.

Lisätiedot:
www.hel.fi/Puistokatu

Tommi Arola tutkimusjohtajaksi Rakennustietoon

Tommi Arola siirtyi Rakennustietoon rakennetun ympäristön digitalisaation tutkimusjohtajan tehtäviin liikenne- ja viestintävirasto Traficomista syyskuun alussa. Samalla hän aloitti myös BuildingSMART Finlandin toiminnanjohtajana.

Rakennustietosäätiöön on perustettu tutkimusyksikkö, jossa keskitytään ensimmäiseksi rakennetun ympäristön digitalisaatioon. Uusi tutkimusjohtaja johtaa rakennetun ympäristön digitalisaatioon liittyvää TKI-toimintaa sekä edistää rakennetun ympäristön tiedonhallinnan digitalisointia, standardointia ja tiedonvirtausta. Työssään hän vastaa myös BuildingSMART Finlandin toiminnasta.

Rakennustietosäätiön tehtävänä on tukea rakentamisalaa ja luoda edellytyksiä kestävä ja hyvinvointia edistävän rakennetun ympäristön toteutumiselle. Säätiö edistää rakennetun ympäristön digitalisaatiota ja on mukana luomassa sille edellytyksiä.

Tommi Arolalla on vankka kokemus tutkimus-, kokeilu- ja innovaatiotoiminnasta sekä liikennealan tietopääoman kehitystyöstä. Hän on toiminut aktiivisesti useissa liikennealan digitalisaatioon liittyvissä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotehtävissä. Koulutukseltaan Arola on diplomi-insinööri.

”Rakennetun ympäristön digitalisaatio on huippuinnostava asia, jolla tuetaan hyvää rakentamistapaa, luodaan ratkaisuja ilmastokysymyksille ja rakennetaan kasvua Suomeen.”

Arola näkee, että rakennusalan vankka tietomallityö ja standardointi ovat erinomainen perusta tehdä alalle asiakas-keskeisiä digipalveluja ja rakentaa uusia yhteistyömuotoja.

Pidä tietosi jäsenrekisterissämme ajan tasalla!

SAFA:n jäsen, huolehdi, että SAFA:n jäsenrekisterissä olevat yhteys- ja työpaikkatietosi ovat ajan tasalla. Näin varmistat, että saat kaiken lähettämämme tiedon ja tarjoamamme palvelut.

Tietosuoja-asetusten mukaan emme ilman suostumustasi voi julkaista tietojasi sähköisessä jäsenluettelossa tai luovuttaa yhteystietojasi kollegoille tai rakennusalan lehdistölle. Aika ajoin myös toimittajat kyselevät meiltä vinkkejä asiantuntijoista.

Päiset päivittämään tietosi ja hallitsemaan tietosuoja SAFA:n verkkosivuilla: www.safa.fi/liity-jase-neksi. Kirjautumaan pääset matkapuhelinnumerollasi. Mikäli et pääse eteenpäin tarkastelemaan tietojasi, syynä saattaa olla vanhentuneet yhteystiedot jäsenrekisterissämme. Ota silloin yhteyttä jäsenrekisterisihteerin Marja Mesilään puhelimitse 09 5844 4208 tai sähköpostilla jasenasiat@safa.fi.

Oodi on valittu maailman parhaaksi uudeksi yleiseksi kirjastoksi

Helsingin keskustakirjasto Oodi sai vuoden 2019 Public Library of the Year -palkinnon kirjastoalan maailmankongressissa Ateenassa. Myös Espoon kaupunginkirjasto ja Vantaan kaupunginkirjasto palkittiin.

Public Library of the Year -palkinto jaetaan vuosittain yleiselle kirjastolle, joka on vasta rakennettu tai jonka toiminta on käynnistetty tiloissa, joita ei ole ennen käytetty kirjastona. Palkintoa haki tänä vuonna yhteensä 16 kirjastoa eri puolilta maailmaa.

ARKKI
TEHTUURI
KILPAILUT

KILPAILUKALENTERI

YLEISET KILPAILUT

Tampereen Viinikanlahti
Töölöntori
Itä-Helsingin keskusta
Kangasalan Lamminrahkan koulu
Tampereen opiskelija-asuntosäätiön Vanha Domus

ALOITUS

15.5.2019
4.6.2019
17.6.2019
19.6.2019
11/2019

SISÄÄNJÄTTÖ

27.9.2019
11.10.2019
25.10.2019
5.11.2019
1/2020

SISÄÄN JÄTETYT YLEISET KILPAILUT

Uusi Kansallinen – Kansallismuseon lisärakennus
EUROPAN 15

10.1.2019
18.3.2019

4.4.2019
28.7.2019

KUTSUKILPAILUT

Kumpulanmäki
Junatie – väyläympäristöstä kaupunkitilaksi
Oulun Hartaanselkä
Taivallahden hotelli

11.4.2019
20.5.2019
20.5.2019
2.9.2019

21.8.2019
17.9.2019
25.10.2019
31.10.2019

MUUT KILPAILUT

Fiskarsin kyläkeskuksen ideakilpailu opiskelijoille
Hyytiälän metsäasema,
ilmoittautumishakemukset 4.10.2019

27.9.2019
10/2019

3.12.2019
1/2020

Julkisiin hankintoihin liittyvät kilpailut

HILMA: www.hankintailmoitukset.fi, SIMAP: simap.ted.europa.eu

Ajantasainen kilpailuinfo www.safa.fi/kilpailut

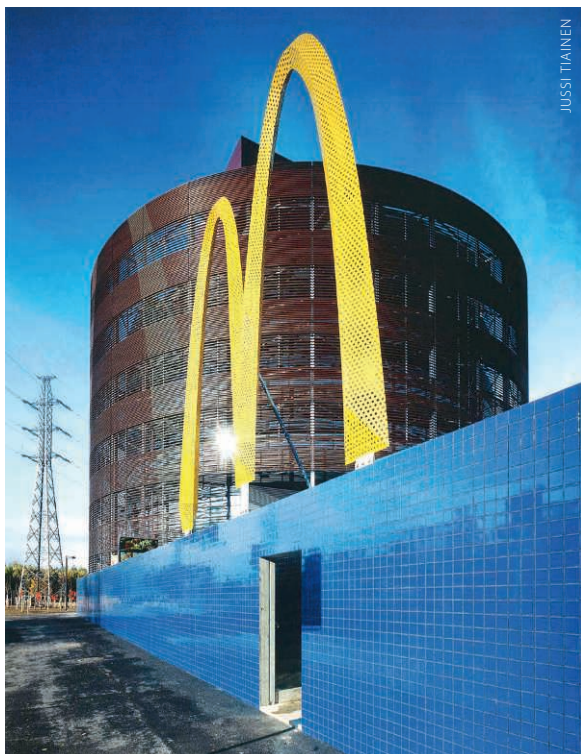
Näköalapaikka MRL- uudistukseen

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksesta tihkuu vähitellen kiteytyneempää pohdintaa.

SAFA osallistuu maankäyttö- ja rakennuslain valmisteluun tiiviisti erityisesti rakentamisen jaoksessa. Jotta valmisteluun saataisiin safalaisten laaja-alainen näkemys, on työtä seuraamaan nimetty MRL-uudistuksen seurantaryhmä. Olen istunut tuon työryhmän kokouksissa kohta vuoden kuluessa viimeisimmät tiedot valmistelusta, kommentoimassa niitä, keskustelemassa ja kuuntelemassa kollegoiden näkemyksiä. Varsinainen näköalapaikka.

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisen tarvetta on hihkuttu monista suunnista. Muutos on aina mahdollisuus, ja sii-

Paciuksenkadun McDonald's.

Kaikista helpoin toteutusprosessi syntyy jo asemakaavoitetulle tontille.

hen on syytä tarttua hanakasti silloin, kun uudistettavaa on. Yhtä kärkevästi on puolustettava olemassa olevaa silloin, kun tarvetta uudistamiseen ei ole.

Mitä uudistuksella halutaan saavuttaa, ja mitkä ovat lain keskeiset tavoitteet? Esiin nousee ainakin hyvän arjen ympäristön tuottaminen – ympäristön, jossa ihminen on keskiössä.

Tavoitteena alueellinen omaleimaisuus

Asuntoja suunnittelevien arkkitehtien ilmaisu vapautui mielestäni vasta 2010-luvulle tultaessa. Primus motorina toimi kaavoitus ja erityisesti **Matti Kaijansinko** Jätkäsaaren kaavat, jotka pakottivat rikkomaan kattolinjaa. Ehkä myös kaksikon **Pekka Pakkala** ja **Mikael Sundman** Arabianrannan Toukokuiston alueen kaavoissa edellytetyt ylimmän kerroksen julkisivulinjan ulostulot olivat samaa veistosmaisemman rakennuksen massoittelemisen kaipuuta.

Varmaa on, että ilman pakottavia kaavamääräyksiä rakennuttajat eivät olisi lähteneet toteuttamaan moisia, rakennusteknisesti vaikeita ja kustannuksiltaan kalliita veistoksellisia muotoja.

Olen järjestänyt parisenkymmentä arkkitehtuurikilpailua. Kaupungin oman asuntotuotannon rakennuttajana kaipaasin aina kaavoittajalta jonkinlaista näkemystä siitä, mitkä olisivat kunkin alueen erityispiirteet. Otin siis arkkitehtuurikilpailun tuomaristoon mukaan alueen kaavoittajan.

Kohtasin kuitenkin joitain kaavoittajia, jotka eivät halunneet ottaa kantaa rakennusten arkkitehtuuriin alueellisten ominaispiirteiden näkökulmasta. Otin tuon viitan omille harteilleni. Valitsin muun muassa Alppikylään ensimmäisen kerrostalon kattomuodoksi harjakaton (Arkkitehtitoimisto Jukka Turtiainen) ja edellytin sitten samanlaista muodonantoa alueen muiden kerrostalojen ilmeessä Tattarisuontien varressa. Vaalin ajatusta kaupunginosan yleisestä ilmeestä, omaleimaisuudesta – edustan näkemystä, jonka mukaan on tavoiteltavaa tuottaa kullekin alueelle omaleimaista rakennuskantaa.

Aina saa tehdä parempaa

Muistan kaavoittaja **Matti Visannin** kertoneen, kuinka hän oli hyväksynyt Paciuksenkadun pyöreän McDonald'sin toteutuksen ja sen seurauksena halunnut joustaa koko rakennusrivin

KUVATOIMISTO KUVUO

Alppikylän Reppukadun kaupunkitalot.

tön massoittelussa itse piirtämästään kaavasta poiketen. Hyvän hallintotavan mukaisesti hän oli mukisematta valmistelut poikkeamispäätökset virkатыönä niin, ettei poikkeamisprosessi häiriinnyt itse rakennussuunnittelua. Hänen mukaansa oli ihan sallittua tehdä parempaa kuin kaavanmukaisella ratkaisulla olisi tullut.

Aivan samoin toimittiin myös Arabianrannan toteutuksessa. Varsinainen Pakkala–Sundmanin asemakaava oli vuodelta 1998, mutta tonttikohtaiset korttelin sisäiset rajat päätettiin vasta vuosikymmenen kuluessa kunkin korttelin toteutuksessa rakennussuunnittelun tarpeiden mukaan. Kaava-arkkitehdit valmistelivat poikkeamispäätökset virkатыönä, eikä rakennussuunnitteluprosessi häiriintynyt asiasta lainkaan – päinvastoin tontinrajat saatiin siihen, mihin lamelliratkaisun mukaan oli järkevää, ja rakennusoikeudetkin tonttien välillä tarkistettiin tarpeen mukaisiksi.

Tässä päästäänkin maankäyttö- ja rakennuslain muutostarpeiden ytimeen. Prosessissa saattaa aina tulla muutoksia, jotka muuttavat myös lähtötiedot ympäröivien rakennusten toteutukseen. Ympäristö on kokonaisuus, ja rakennusten tulee soveltua ympäristöönsä. Jonkun tulee seurata toteutusta tietoisena muista valmistelussa olevista ympäristön hankkeista niin, että voi pitää huolta sen soveltuvuudesta ympäristöön. Siinä tarvitaan paitsi ammattitaitoa myös aikaa seurata prosessia ja ohjata suunnittelua. Ja valtaa päättää kokonaisuudesta.

Vai sittenkin nykyinen malli?

Maankäyttö- ja rakennuslain valmistelusta saatujen tietojen mukaan kunnallisista kaavatasoista olisi katoamassa toinen. Sen sijaan rakennuslupavaihetta kaavaillaan kaksivaiheiseksi. Ehdotettu uudistus mahdollistaa rakennuslupavaiheen kaupunkikuvallisen tarkastelun vahvistamisen.

Helsingissä totui prosessiin, jossa kaupunkikuvallista nä-

kemystä edusti yleensä kaavoittaja. Toimin vuonna 2017 lyhyen hetken Vantaan kaupungin rakennusvalvonnassa, jossa löysin toisenlaisen prosessin: kaupunkikuvalliset ratkaisut olivat tiukasti rakennusvalvonnan ja kaupunkikuva-arkkitehti **Matti Kärjen** hallinnassa. Työstään Matti saikin tänä vuonna täysin ansaitusti SAFA-palkinnon.

Yksitasoinen kaava on valmistelussa mukana olevien mukaan mahdollista laatia tarkempaan tai strategisempaan, kunkin alueen urbaaniuden tarpeiden mukaisesti. Hieman mietityttää, missä vaiheessa päätetään, onko kaava riittävän yksityiskohtainen ja valmis rakennuslupan myöntämiseen ja kuka asian tulkitsee. Asemakaavan laatimisen yhteydessään nykyisin selvitetään monet rakentamisedellytysten yksityiskohdat, melusuojausten tarpeet ja vastaavat. Jos nämä ovat selvittämättä vielä siinä vaiheessa, kun tontille jo suunnitellaan rakennusta, tulee kyseisten selvitysten laatiminen hidastuttamaan yksittäisten rakennusten suunnitteluprosessia.

Kaavoitus onkin palvelu. Kaikista helpoin toteutusprosessi syntyy jo asemakaavoitetulle tontille. Ja jos hyväksyy sen, että parempaa saa aina tehdä, nykyinenkin laki taipuu vaikka mihin.

Ifa Kytösaho

Korkealujuusbetoniset parvekkeet

HiCON

HIGH PERFORMANCE CONCRETE

www.hi-con.fi +358 400 643 245

Annikki Hyötyniemi-Hirvelä 1922–2019

A rkkitehti Annikki Hyötyniemi-Hirvelä kuoli Oulussa 12.2.2019. Hän oli syntynyt vuonna 1922 Forssassa. Papisän työ vei perheen Kuopion kautta Kemiin, missä isä toimi kirkkoherrana. Ylioppilaaksi Annikki kirjoitti vuonna 1941. Sotavuosina hän toimi Kemissä muun muassa pikkulot-tana, tähystäjänä, sensuurissa ja seurakunnan kanttorina.

Annikilla oli selkeä tahto lähteä opiskelemaan arkkitehtuu-ria. Ensimmäinen opiskeluvuosi meni tieteistä ja taiteista hur-maantuneena matematiikan, piirustuksen, antropologian ja Kamtšatkan alueen kielen parissa. Arkkitehtuurin opinnot tek-nillisessä tiedekunnassa Annikki aloitti vuoden 1943 vuosi-kursilla. Antropologian harrastus vei hänet monena kesänä Museoviraston kaivauksille piirtäjäksi ja rakennusten inven-tointeihin Pohjois-Suomeen. Tämä vahvisti aiempien polku-pyöräretkien aikana herännyttä innostusta Lappiin.

Hyötyniemi-Hirvelä valmistui arkkitehdiksi Helsingin tek-nillisestä korkeakoulusta vuonna 1949. Nuorelle lahjakkaalle arkkitehdille avautui paikka J. S. Sirénin toimistossa, mistä hän siirtyi pian Alvar Aallon toimistoon. Työskentely vuosina 1950–1953 Aallon Riihitien toimiston luovassa ja kansainvälisessä ilmapiirissä oli Hyötyniemi-Hirvelälle aivan erityistä aikaa. Hän oli mukana muun muassa Säynätsalon kunnantalon sekä Rautatalon projekteissa. Näitä kokemuksia hän jakoi Aalto-tutkijoille vielä viimeisinä vuosinaan.

Rakkaus Lappiin ja avioliitto arkkitehti Väinö Hirvelän kanssa suuntasi elämää kohti pohjoista. Kuplavolkari pakattiin, kun puolison lääninarkkitehdin virka vei vuonna 1954 perheen Rovaniemelle. Puolison kanssa perustettiin yhteinen arkkitehti-toimisto.

Lapissa toteutui Hyötyniemi-Hirvelän kiinnostus rakennus-perinteen tutkimukseen, kun hän toimi vuosina 1975–1992 La-pin rakennusperinteen ry:n sihteerinä. Tässä tehtävässä hän työ-skenteli aktiivisesti muun muassa luennoitsijana, rakennuskan-nan inventoijana ja erilaisten julkaisujen toimittajana. Erityisesti häntä innostivat kirkkojen rakentaminen ja puisten tukiark-kujen soveltaminen keskiaikaisten katedraalien tukirakentei-

den tavoin. Hän luennoi pohjoisen välle muun muassa pitkä-kiirkoista, erämaakirkoista (kuten Pielpajärvi), vanhojen raken-nusten väreistä ja niiden historiasta sekä erityisesti vanhojen rakennusten korjaamisesta. Hän vastasi myös sodan jäljiltä säi-lyneessä Suvannon kylässä toteutettujen korjaustöiden koordi-noinnista sekä organisoivat vuosittain jaettavan vanhan rakennuk-sen korjaamistyöstä luovutetun Hurrikas-palkinnon valintaa.

Lapin rakennusperintö -kirjan julkaisua varten Hyötyniemi-Hirvelä inventoi Lapin vanhan rakennuskannan. Teos on edel-leen käytössä keskeisenä tietolähteenä Lapin rakennusperin-teestä ja oppaana vanhojen rakennusten korjaamisesta. Hyötyniemi-Hirvelän kantava ajatus oli herättää lappilaiset havainnoimaan ja arvostamaan omaa asuinympäristöään, sen merkitystä ja arvoja. Työstään Lapin rakennusperinteen parissa hänelle myönnettiin Kotiseutuliiton, Kulttuurirahaston Lapin rahaston ja Suomen Kulttuurirahaston mitalit.

Hyötyniemi-Hirvelä oli monitahoinen ja humaani persoo-na. Hänessä yhdistyivät tarkka esteettinen silmä, hiova som-mittelija sekä valoisa avarakatseisuus ja vieraanvaraisuus. Hän oli aina kiinnostunut ihmisten ajatuksista, ja hän kuunteli arvostavasti jokaista – pienintäkin. Häntä leimasi myös rakka-us kulttuuriin, varsinkin klassiseen musiikkiin ja runouteen. Tunturiretket ja hillastus tunturisoilla olivat Annikin ja Väinön intohimo. Suuren perheen lukuisat matkat tehtiin Annikin lukiessa ääneen Paulaharjun kirjoja. Erityisesti Pallaksen seutu oli Annikin sydäntä lähellä. Tätä perintöä hän jakoi lapsilleen ja lapsenlapsilleen monilla Lapin-retkillä.

Arvostus ihmisten erilaisuutta kohtaan näkyi Annikin laa-jassa ja monimuotoisessa ystäväpiirissä. Hän toteutti Aallon vertausta tiiliseinästä ja yhteiskunnasta – vahva ja kaunis tiili-seinä ja yhteiskunta saadaan vain, jos tiilet ja ihmiset ovat eri-laisia.

Timo Hirvelä

Annikki Hyötyniemi-Hirvelän poika

Sara Ikävalko

kaupunkimuotoilija, Annikki Hyötyniemi-Hirvelän lapsenlapsi

STALA

StalaTex™ herättää ruostumattomat teräspinnat eloon

Uusi, uniikki materiaali nostaa keittiön tasopinnat aivan uudelle tasolle.

Lue lisää stala.fi

Maisema-arkkitehdit juhlivat lokakuussa

Maisema-arkkitehdin tutkintonimikkeellä on Suomessa voinut valmistua 30 vuoden ajan. Tasavuotia juhlistetaan Landmark 30 -viikolla 7.–11.10.2019.

Juhlavuoden teemaksi on valittu *Landmark*. Se viittaa maisema-arkkitehtuuriin alaan ja ammattikuntaan sekä merkkipaaluun, jossa hahmotetaan mennyttä ja otetaan suuntaa tulevaan.

Landmark 30 -juhlat viikolla syvennetään keskustelua ympäristön suunnittelusta tulevaisuuden haasteissa. Viikon ohjelmistosta löytyy avoimia ammatiluentoja sekä laajemmalle yleisölle suunnattuja tapahtumia. Juhlaviikon päätapahtuma on perjantai-iltapäivällä, kun viidestoista **Nils Erik Wickberg** -symposiumi Otaniemen Aalto-salissa kokoaa ajankohtaisia puheenvuoroja.

Juhlaviikon avajaisia vietetään Otaniemessä maanantai-iltana 7.10. Vespertine-gaala kutsuu alumnit ja kutsuvieraat nostamaan maljan opiskelijajyhdistys Vistan 30-vuotiselle taipaleelle muistojen täyteisellä entisellä arkkitehtuurin laitoksella, Otaniemen kampuksen alkuperäisessä Teknillisen korkeakoulun päärakennuksessa.

Tiistaina avoimet toimistot -kierroksella kenellä tahansa on ainutlaatuinen mahdollisuus tutustua maisema-arkkitehdin työhön ja työpaikkoihin. Tapahtumaviikolla juhlietaan myös *Maiseman tekijät: näkökulmia maisema-arkkitehtuuriin* -kirjan julkaisua. Kirja esittelee erilaisissa tehtävissä työskenteleviä maisema-arkkitehteja ympäristön suunnittelijoina ja toisaalta yhteiskunnallisina vaikuttajina. Juhlaviikko huipentuu perjantaina Nocturne-iltajuhlaan Paasiravintolassa.

Tapahtumien järjestelyistä vastaavat alan entiset ja nykyiset opiskelijat: Aalto-yliopiston maisema-arkkitehtuurin koulutusohjelma, Suomen maisema-arkkitehti liitto MARK ja Maisema-arkkitehtuurin opiskelijajyhdistys Vista. Symposiumi järjestetään yhdessä Nils Erik Wickberg -komitean kanssa.

Kesäkurssin tulos oli esillä Flow'ssa

Osana juhluvotta alan opiskelijat laajensivat osaamistaan väliaikaisen maiseman suunnittelijoina. Aalto-yliopiston Landmark 30 pop up -kesäkurssin teos (*fo*)rest pääsi Flow Festivalille Helsingin Suvilahteen. Teoksen dokumentointi julkaistaan lokakuun juhlatviikolla.

Kurssin tavoitteet asetettiin opiskelijoiden kanssa yhdessä *Landmark*-teeman mukaisesti. Lähtökohtana oli alan identi-

SINI PARIKKA

teetin hakeminen ja olennaisen kiteyttäminen esityksessä. Taiteelliseen otteeseen haluttiin yhdistää maisema-arkkitehtuurille ominaiset toiminnallisuuden ja ekologisuuden näkökulmat. Tästä syntyi oleskelemaan houkutteleva, polkumaisesti soljuva tilasarja, jonka materiaalivalinnoissa huomioitiin luonnonmukaisuus ja kierrätettävyys.

Kurssin kaksitoista opiskelijaa eri vuosikursseilta muodostivat itseohjautuvan kollektiivin, jossa ei jaettu hierarkkisia rooleja. Opiskelijat ottivat projektissa kokonaisuudesta ison vastuun: taustoituksesta ideointiin ja suunnitteluun, resurssista rakentamiseen ja purkuun asti. Näin tulivat käytännössä tutuksi hankkeen prosessi vastoinikäymisineen sekä materiaalien elinkaari.

(fo)rest-teos oli osa Flow'n taideohjelmaa. Lopputulos saavutti hienosti kurssin ja opiskelijoiden omat tavoitteet. Teos otti tilan haltuun, toimi maamerkinä kaukaa ja tarjosi festivaalivieraille rauhan keitaan.

Pätevistä ammattilaisista on pulaa

Vaikka koulutusohjelma on Suomessa verrattain nuori, on maisema-arkkitehtuurilla ja puutarhataiteella vuosisatainen perinne ihmisläheisen elinympäristön kehittämisessä. Maisema-arkkitehdit ovat ympäristösuunnittelun korkeimmin koulutettuja asiantuntijoita, joilla on laaja-alainen ymmärrys kulttuurin, luonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutuksesta. Poikki-alainen osaaminen ja kokonaisuuksien ymmärtäminen ovatkin ammattikunnan vahvuuksia.

Tänä päivänä ympäristöongelmat puhuttavat niin kansainvälisesti kuin yhteiskunnallisesti alasta riippumatta. Ekosysteempipalvelut, kestävä ympäristörakentaminen, luontopohjaiset ratkaisut sekä niihin liittyvät innovaatiot ovat tehneet maisema-arkkitehtuurista kiinnostavan alan meillä ja maailmalla. Maisema-arkkitehdit ovat ratkaisevassa roolissa luomassa pitkänäköistä yhdyskuntarakennetta.

Maiseman suunnittelun, rakentamisen, hoidon ja suojelun asema ja arvostus ovat parantuneet myös lainsäädännössä, hallinnossa ja päätöksenteossa. Suomessa alalla vallitsee täystyöllisyys: monilla sektoreilla on pulaa pätevistä maisema-arkkitehdeistä. Koulutusohjelmasta on valmistunut tähän päivään mennessä 246 maisema-arkkitehtiä, ja valmistuvia on vuosittain noin 15–20. MARK selvittää koulutuksen laajentamista pohjoisella painotuksella esimerkiksi Oulun yliopistoon.

*Sini Parikka
tuottaja, Landmark 30 -työryhmä*

*Tutustu juhlaviikon ohjelmaan ja ilmoittaudu
mukaan: www.landmark30.fi.*

15th Nils Erik Wickberg Symposium

LANDMARK30

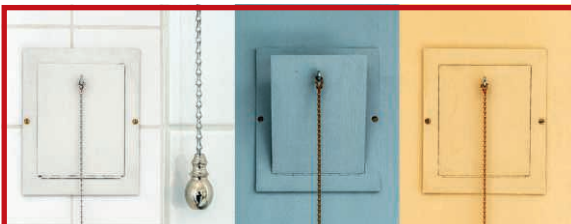
*maisema-arkkitehtuurin suuntia
Orientations in landscape architecture*

- 13.00** dean TUOMAS AUVINEN
Welcoming words
- 13.10** prof. emeritus VILHELM HELANDER
*Nils Erik Wickberg (1909–2002) –
professori, joka opetti
ymmärtämään historiallisia
rakennuksia ja maisemia*
- 13.30** prof. CHRISTOPHE GIROT
*Landscape Architecture in
Times of Change*
- 14.30** prof. ANTJE STOKMAN
*Making Natures –
Transformative design to re-connect
infrastructure, ecology, and society*
- 15.15** **Book launch and coffee**
- 16.00** landscape arch., honorary doctor
LEENA IISAKKILA
*Suomalaisen maisema-
arkkitehtuurin opetuksen alkujuurilla*
- 16.30** landscape arch. RIA RUOKONEN
*Maisema-arkkitehti ammattina
Suomessa vuosina 1989–2019*
- 17.00** prof. KARSTEN JØRGENSEN
*One hundred years of landscape
architecture teaching in Europe*
- 17.45** *Closing words*

**Perjantai / Friday
11.10.2019 at 13–18**

Aalto University,
Aalto hall, Otakaari 1
www.landmark30.fi

RAKENNUSAPTEEKKI

Rakennusapteen raitisilmaventtiili

Hyväksi todettu ratkaisu sisäilmaongelmiin

www.rakennusapteeke.fi

PYÖRILLE OMA SÄILYTUSTELINE

UUSI RT 38941!

ovella
systems

organisoi fillarit sisällä ja ulkona.
(Kohteessa n.100 pp, keskellä mukava PyöräNojaPN-2 ja seinillä tehokas Compact PTL-2 -järjestelmä)

Ovella Systems Oy • P. 0103372720 • www.ovella.fi • info:ovella@ovella.fi

ERIKOISLASI-IKKUNAT

Puh. 0424 552 71, info@klas1.fi, www.klas1.fi

AKUSTIIKKA

silence for sale

www.akustiikkapalvelut.fi

BETONIKIVET

UUTUUS!
HB-Vallikulmakivi

BUDJETTIHINNAT JA KUSTANNUSARVIOT

www.fmc-laskentapalvelut.fi

KUSTANNUSHALLINNAN ASIAANTUNTIJAPALVELUT

- Rakennushankkeiden budjettiarviot
- Vertailulaskelmat
- Tarkat kustannusarviot
- Laserkeilaus ja inventointimallinnus
- Rakennusriitojen selvitykset
- Elinkaarikustannukset

FMC Laskentapalvelut

KUIN OSA OMAA TIIMIÄSI

TERÄSPORTAAT JA LASIKAITEET

Taiken uusi palvelu tukee julkisia taidehankkeita

Taiteen edistämiskeskus käynnistää uudenlaisen julkisen taiteen asiantuntijapalvelun. Työssä on aloittanut syyskuun alussa kaksi taideasiantuntijaa: FM Maija Kasvinen ja TaM Mari Kempainen.

Asiantuntijapalvelun tarkoituksena on vahvistaa prosenttiperiaatteen ja rakennetun ympäristön taiteen asemaa Suomessa.

– Prosenttiperiaate ja rakennetun ympäristön taidehankkeet ovat tärkeitä taiteilijoiden työllistymisen ja toimeentulon kannalta. Samalla rakennetaan Taiteen edistämiskeskukseksi uudenlaisen asiantuntijapalvelun roolia, sanoo Taiken johtaja Paula Tuovinen.

Maija Kasvinen on valmistunut kuraattoriksi Tukholman yliopistosta vuonna 2014 ja toiminut muun muassa Vantaan taidemuseon vt. johtajana ja julkisen taiteen kuraattorina.

Mari Kempainen on työskennellyt viimeiset kaksi vuotta YIT-yhtymän taidekoordinaattorina. Kempainen on suorittanut taiteen maisterin tutkinnon Aalto-yliopistossa ja muotoilijan AMK-tutkinnon Lahden ammattikorkeakoulussa.

SISÄPUOLISET ERIKOISSISUSTUKSET

DecoWorks
ERIKOISSISUSTAMISEN AMMATTILAINEN

Erikoissisustamisen asiantuntijat puulle ja metallille. Toteutukset hissien ja liukuportaiden rakentamiseen ja uudistuksiin. Varma vaihtoehto joustavasti ja ammattitaidolla.

KÄSITYÖ, KORKEA LAATU & KEHITYS

WWW.DECOWORKS.FI
TEHDASKATU 7, 24100 SALO | INFO@DECOWORKS.FI

TULE TÖIHIN HÄMEENLINNAAN

Hämeenlinna on historiaansa arvostava 68 000 asukkaan maakuntakeskus Suomen kasvukäytävän keskellä. Meillä on kaunis ja vaalittu luonto, loistavat harrastusmahdollisuudet, lyhyet työmatkat ja hyvät henkilöstöedut. Haemme maankäytön suunnitteluun

ARKKITEHTIA

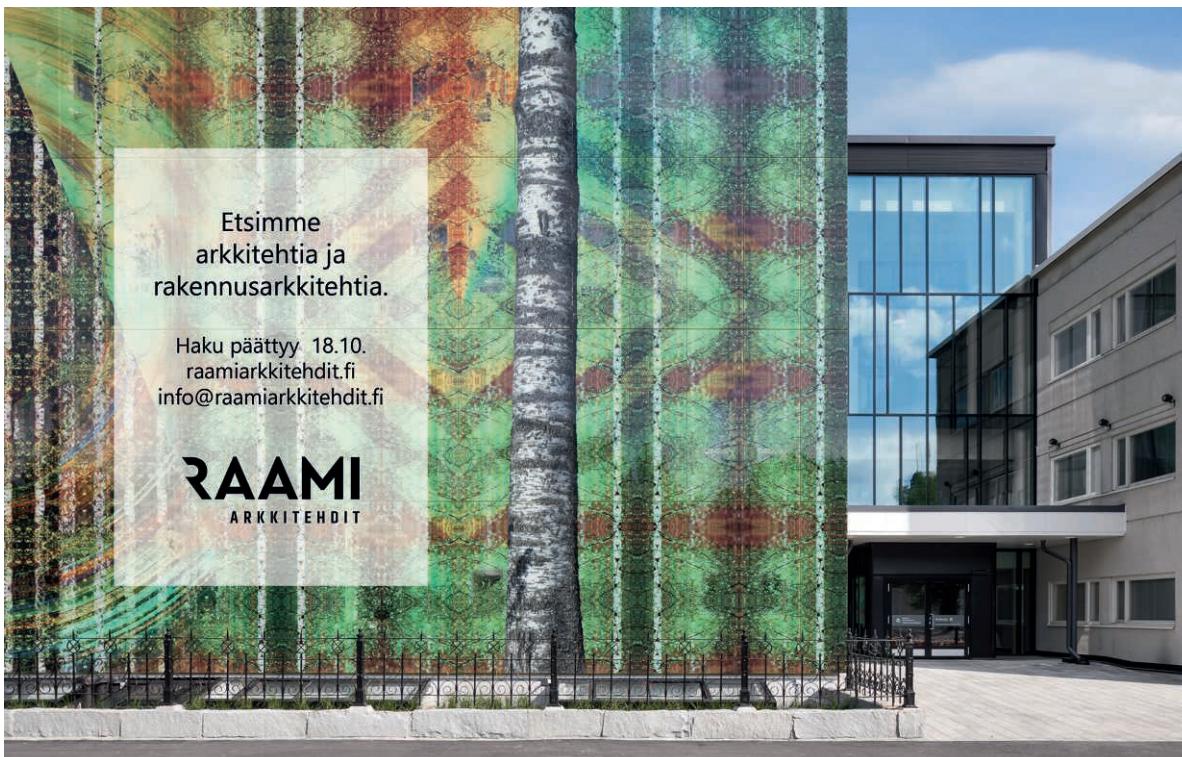
vakinaiseen, kokopäiväiseen toimeen.

Haemme erityisen luovaa ja vuorovaikutustaitoista arkkitehtia mielenkiintoisiin kaupunkisuunnittelu- ja kaavoitustehtäviin.

Tutustu avoimiin tehtäviimme ja hae heti osoitteesta:
WWW.SARASTIAREKRY.FI/AVOIMET-TYÖPAIKAT

Tervetuloa näköalapaikalle Hämeenlinnaan.

Haemme Revit-taitoisia koulusuunnittelusta kiinnostuneita ammattilaisia sekä projektinvetäjiä, jotka avustaviksi suunnittelijoiksi Ullanlinnassa sijaitsevaan toimistoomme. Tiedustelut ja vapaamuotoiset hakemukset: eero.renell@arkboehm.fi

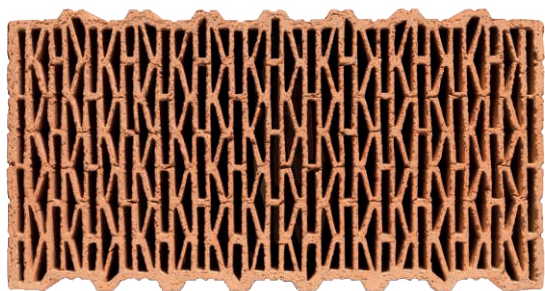
ARKKITEHDIT VON BOEHM - RENELL OY
www.arkboehm.fi

Pienoismallitoimisto HELIÖVAARA
www.jaakkoheliovaara.fi
050 4337 499
CNC-työstöt, 3D-tulostus

Lisää työpaikkoja
SAFAn verkkosivuilla:
www.safa.fi

TILITOIMISTO A-PALVELU OY
Korkeavuorenkatu 43 D, 00130 HELSINKI
puh. +358 10 336 6030
tilitoimisto@apalvelu.fi

Hyvä sisäilma on
investointi
tulevaisuuteen

Poroton U8 (248x490x249 mm)

Keraaminen kennoharkko jatkaa tiilirakentamisen vahvaa perinnettä. Yksiaineisuus on merkittävä etu, kun halutaan varmistaa seinärakenteen riskitön toimivuus ja laadukas sisäilma pitkälle tulevaisuuteen.

Tutustu uusiutuneeseen tuotevalikoimaan
www.wienerberger.fi

Wienerberger

Vedenpitävät ratkaisut

Ecophon-akustiikkatuotteilla

Leppävaaran Uimahalli - Ecophon Hygiene™ Performance.

Ecophon on täydentänyt tuotevalikoimaansa uimahalleihin ja kylpylöihin soveltuvilla monipuolisilla ratkaisuilla.

Valikoima sisältää perinteiset seinästä-seinään kattavat alakattojärjestelmät, leijuvat akustiikkalevyt sekä seinävaimennuslevyt. Tuotevalikoiman jokainen komponentti on perusteellisesti testattu täyttämään vähintään ISO-standardin vaatimukset.

Voimme sen vuoksi taata, että kaikki tuotteet, pintamateriaalit ja asennustarvikkeet ovat:

- Vedenkestäviä – kestävät suorat vesiroiskeet
- Korroosionkestäviä – C4 listat testattu vaativissa olosuhteissa
- Kloorinkestäviä – testattu ympäristöissä, joissa on korkea klooripitoisuus
- Kosteudenkestäviä – kestävät 95 % suhteellista kosteutta 30°C lämpötilassa (ISO luokiteltu)

Lisätietoja ecophon.fi -sivustolta.